

LELKIPÁSZTOR

FELELŐS SZERKESZTŐ: D. KAPI BÉLA

FŐMUNKATÁRSÁK:

KARDOS GYULA
DUSZIK LAJOS

KEMÉNY LAJOS
VÉRTESI ZOLTÁN

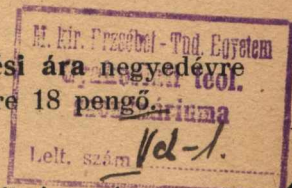
1931 DECEMBER—1932 JANUÁR HÓ
VIII. évfolyam 1—2. szám.

N. m. 241/15.

TARTALOM:

D. Kapi Béla: Papi típusok. — *Marcsek János*: Óévi éjféλι istentisztelet. — *Kutas Kálmán, Horváth Béla*: Verses előfohászok. — *Duszik Lajos*: A megújulás. — *Gyalog István*: Az utolsó Ádvent. — *Teke Dénes*: A Keresztelő ádventi szózata. — *Kello Gusztáv*: Keresztelő János bizonyágtétele Jézusról. — *Paulik János*: Lépések egy szebb s boldogabb karácsony felé. — *Irányi Kamill*: Igazi Karácsony. — *Bakay Péter*: Morzsaszedés. — *Kemény Lajos*: Három arc. — *Zongor Béla*: Három eszköz a jobb jövőndő kialakulására. — *Kovács Béla*: Krisztus megmondja a világnomorúság okát. — *Torda Gyula*: Vízkereszt napjára. — *Dr. Csengődy Lajos*: Látások látása. — *Horváth Sándor*: Az igazi öröm forrása. — *Kiss Samu*: Egy a szükséges dolog. — *Nagy Miklós*: Állatok meg!... — *Kiss Samu*: Illusztrációk.

Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési ára negyedévre
5 pengő, félévre 10 pengő, egész évre 18 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Győr, Kossuth L. u. I.

FELELŐS KIADÓ: TÜRÓCZY ZOLTÁN GYŐR.

ÚJ ÉVFOLYAM

nyilik meg ezzel a számmal. Lelki töprengések között született meg az új évfolyam megindításának gondolata. A lapot terhelő sok előfizetési hátralék ejtett gondolkodóba minket. Olvasóink részéről azonban annyi bátorítást kaptunk a folyóirat szükségessége felől való meggyőződésünkhöz, hogy Isten megsegítő kegyelmében s előfizetőink nagyobb pontosságában bizva nekivágtunk az új évfolyamnak.

Ehez a lépéshez a hit kockáztatni merő bátorsága kellett. Kérjük olvasóinkat, ne engedjék megszégyenülni ezt a mi hitünket.

Ehez a számhoz postai befizetési lapot mellékelünk, tisztelettel kérjük az új évfolyam előfizetési díjának szíves beküldését.

Hittestvéri üdvözlettel

a „LELKIPÁSZTOR“
kiadóhivatala.

Papi típusok.

I. Kor. 1, 17. Nem azért küldött engem a Krisztus, hogy kereszteljek, hanem hogy az evangéliumot hirdessem, de nem szólásban való bölcseséggel, hogy a Krisztus keresztje hiábavaló ne legyen.

Kemény zendüléssel szóló apostoli ige. Bizonyoságot tesz saját meggyőződéséről és ítéletet mond másokéről. Csiszolt fém-tükrében három papi típus arcvonása éleződik elénk: a szertartást végző, az önmagát prédikáló s az evangéliumot hirdető papi típus.

Az apostol kijelenti, hogy őt nem keresztelni, hanem evangéliumot hirdetni küldötte Krisztus. Ez azonban nem a keresztesség, avagy keresztelés lebecsülése, hiszen néhány verssel előbb a keresztiséget Krisztus keresztfai halála mellé helyezi, hanem tulajdonképeni küldetése lényegének megismertetése és megbecsülése. Hangsúlyozza az evangélium hirdetésére vonatkozó küldetését, mely képességeinek összességét és egyéniségének teljességét követeli tőle. Neki az evangéliumot kell prédikálnia. Kereszteljen tehát más, hiszen a keresztiség értéke szerzőjétől, nem pedig végzőjétől függ.

Lelkész nem mondhatja, hogy nem keresztelni küldett. Az egyház szolgálója őrzi a szentségeket, így tehát hivatásbeli joga és kötelessége szerint hirdeti a szentségekkel járó isteni kegyelmet. Ez a lelkeszi munka is evangéliumhirdetést jelent, mert nincsen szentség isteni ige nélkül.

Közel fekszik azonban annak veszedelme, hogy lelkeszi szolgálatunk egyoldalú szertartás-végzéssé válik. A megszokott külső formáságokból kiszikkad a lélek és elhomályosodik annak isteni rendeltetése. Halmozódó szertartások közben, keresztelések, temetések, esketések sorozatában elhomályosodik munkánk lelki oldala. Könnyen napszámosokká válunk. Ilyenkor, avagy lélek-fásító irodai munkában panasszal mondogatjuk: nem azért küldött engem a Krisztus, hogy kereszteljek, hanem, hogy az evangéliumot prédikáljam! De elfelejtkezünk arról, hogy ebben a papi munkában is evangélium rejlik, csak hogy sokszor nem vesszük azt észre, avagy kiejtjük belőle. Ha kivennénk is életünkől ezeket a robotosnak látszó munkákat, nem emelkednék ezzel az evangélium hirdetésében összegeződő munkánk. De némelyek papi munkája a kényszerűn kötelező munkák nélkül semmivé zsugorodnék. Ha nem keresztelnének és temetnének, azt kérdeznék az ember, hát ezek tulajdonképpen miért vannak? Ez a szertartást végző pap típusa.

Az apostol az evangélium hirdetésében jelöli meg hivatását. De rögtön megállapítja, hogy az evangéliumot „nem szólásban

kezdtek meg az újesztendőt. Épen ezért nagyon ajánlom kar-társaimnak ennek bevezetését; talán szolgálatot tehetek vele, ha leközlöm a nálunk bevezetett és bevált sorrendet.

Beharangozunk 5 perccel féltizenkettő előtt és pont fél-tizenkettőkor megkezdjük az istentiszteletet. A sorrend meg-kívánja a pontosságot.

Bevezető gyülekezeti ének a 153. 1—2 verse (Dunántuli é. k.)

Oltári szolgálat:

Lelkész: Az Úr legyen tiveletek —

Kar: És a te lelkeddel.

Lelkész: Uram, Te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre, hallelujah.

Rövid bevezető imádság.

Kar: Amen...

Gyülekezeti ének, egy régi német egyházi ének, melynek kottáját a Hallelujah című énekeskönyvben találjuk.

Itt az Isten köztünk!
Hőn imádva, félve,
Jertek. járuljunk Elébe!
Itt van a középen,
Minden csendre térve,
Hulljon im Előtte térdre.
Ki ahol
Róla szól,
Megalázva ismét
Adja át a szívét!

Jöjj, lakozzál bennem!
Hadd legyen már itt lenn
Boldog templomoddá lelkem!
Jöjj, ki oly közel vagy,
Dicsőülj meg bennem,
Hogy Téged imádjon lelkem!
S hol vagyok
Itt vagy ott,
Mindig látva Téged —
Óh, hadd hajtok térdet!

Rövid szószéki igehirdetés, melyet pont 12 órakor végzünk be. Ekkor megkondul a harang és a Miatyánkot imádkozzuk. Gyülekezeti ének a 159. 1, 2, 3, 6. verse.

Oltári szolgálat: Hallgassátok ez új esztendő kezdetén az Isten beszédét, engedjétek a lelketekre hullani azokat a szent-igéket, amelyek szent bibliánkból hangzanak felénk a követ-kezőkben:

az Úr szól hozzánk:

Az ég és a föld elmulnak, de az én beszédeim sem-miképen el nem mulnak.

Urunk, taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk.

Akik az Úrban biznak, azoknak erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.

Boldogok, akiknek szívök tiszta, mert ők az Istent meglátják.

Boldogok a békességre igyekezők, mert ők az Isten fiainak mondatnak.

Én vagyok az út, az igazság és az élet.

Akik az Istent szeretik, azoknak mindenek egyaránt javokra vannak.

Aki bennem hiszen, ha meghal is él az.

Az Isten beszédére feleljünk a mi hittünk megvallásával, mondjuk el mint vallomástételt az apostoli hitvallást együttesen, fennhangon (helyeinkről felállva, jobb kezünket szívünkre téve)

Hiszek egy Istenben...

Majd a lelkész a következőt mondja: Az Úr az Ő szentséges templomában van, csendesedjék el Előtte az egész föld. Csendesedjünk el s magunkba mélyedve fohászkodjunk hozzá; könyörögjön mindenki szíve szerint csendben, áhitattal.

Ezután következik a csendes áhitat, mely abból áll, hogy az egész gyülekezet mélyen leborulva csendben imádkozik, 1—2 percig.

Ennek végeztével a kar valamely korál egy versét énekli.

Gyülekezeti ének: régi német egyházi ének; dallama a Gyermeklant című énekeskönyv 73. száma alatt.

Vezess, oh Jézus engem, fogván kezem,
Mígnem boldog végemhez elérkezem!
Nem járhatok magamban, erőm kevés,
De hol Te jársz előttem, nincs rettegés.

Szegény szívem kegyelmed borítsa bé,
Úgy bánattól s örömtől nem zajg többé.
Hagyj lábadoz borulni, mint gyermeket,
Követlek, mert magában vak nem mehet.

És bár kezéd hatalmát nem érzem:
Tudom, a célt Teveled elérhetem.
Jézus, vezess hát engem fogván kezem,
Míglén boldog végemhez elérkezem!

Ároni áldás. Kar: Ámen...

Gyülekezet fennálva énekli:

Dicsőség legyen az Atyának és a Fiunak és a Szentlélek Uristennek, miképen kezdetben dicsőség vala, úgy legyen most és mindörökké. Ámen.

Himnusz.

Meg kell ragadnunk minden alkalmat a gyülekezet építésére; ilyen jó alkalom óév éjszakája. Ajánlom a fenti példa követését.

Marcsek János
őzdi lelkész.

Verses előfohászok.

I.

Lukács I. 68—79.

Közöttünk annyi hűtelen,
S a bűn csak újabb bünt terem —
Hibákkal verve, rég
Prófétát vár e nép.

S ha a próféta megjelent
És köztünk új rendet teremt:
Tárul felénk az ég,
S Messiást vár e nép.

Ha megjelent a Messiás,
S békét hozott, — megyünk csodás
Örök Jóság, Eléd,
És Téged vár e nép.

Lukács 17, 20—30.

Világok pusztulnak, s „örök“ után vágyom.
Ezt, Isten országa, tebenned találom.

Amikor lehunyom két szemem, s nem látok:
Akkor gyújt a lelkem te eléd világot.

Szent éji órákon, hogy már zajt se hallok:
Rohannak lelkembe a mennyei hangok.

S amit nem találtam, ezüstben, aranyban:
Hála! megtaláltam legbensőbb magamban.

Máté 3, 1—11.

Beteg fa én, kiszáradok,
Kivágnak, tűzre vetnek —
Nem menthet más, csak Te, Uram,
Ments meg: Hozzád esdeklek.

Nagy fejszéit a büntudat
Mélyen szívembe vágja —
Hallgass reám, jó Istenem,
Az önvád jajszávára.

Érintsd meg e bűnös gyökért,
És az jóságba mélyül.
Az irgalmad hulljon reám,
Miként harmat az égből.

Érzem: karom, mint ág a fényt,
Csak Téged vágy ölelni,
S gyümölcsét életfám eztán
Csak Néked, Néked termi.

János I. 15—18.

Előtted állok: gyöngé ember,
Várok Reád, jó Messiásom,
Hogy jöjj és megtölts kegyelemmel.

Hozzád esdnek, kik elhajoltak
Tőled s rosszultak rossz látáson —
Hozzád esdnek a lelki holtak.

Tedd értékke a semmiséget —
Te légy kegyelmünk s igazságunk,
Ki adni tudsz a holtak életet.

Máté I. 18—23.

Ma senki nincs elárvult, csüggedt,
Hit gyújtja meg szépült szivünket.
Kigyúl minden szív mint egy lámpa,
Fényhidja csorg az éjszakába,
S jön rajta Jézus, Jézus.

Templomba gyűl ma népek ezre,
És jár közöttünk ellebegve
Az Úr... Örömünk könnybe csordul,
Lelkünk felszáll a földi gondbul —
Közöttünk van: Úr, Jézus.

S habár e nap sötétbe hulljon,
Szivünkre örök fény boruljon!
Nem ismerhet soha sötétet,
Kinek szive megismert Téged!
Maradj velünk, ó Jézus!

János I. 1—14.

Nagy Istenünk, ki Ige lettél,	Millió szív Feléd sugároz
S kimondott igéd: alkotás,	Hálát, hogy küldted Gyermekeid,
S az alkotásba fényt vetettél,	A Fénykirályt, ki hív magához,
Hogy benne önmagadra láss:	Hogy lenne bennünk teljesebb —
Imát zeng ma e nép Tenéked,	Ki vagy Ige, Fény, s lettél: Élet
A testté vált fénylő Igének.	Jézusban, im, hozsánna Néked!

Lukács 2, 25—32.

Agg Simeon, hogy Jézust látta:
Boldog könnye csordult reája —
A mult láthatta a jövőt.

Ne légyen köztünk soha senki,
Aki örömmel el nem zengi:
Én láttam, láttam, láttam Őt.

Kutas Kálmán
szombathelyi lelkész.

II.

Lukács 4, 16—21.

Égi otthonodból,
 Én Uram, Jézusom,
 Lejöttél a földre,
 Hogy az elesettet,
 Kebledre ölelve,
 Felemeld a mennybe.
 Óh szánj meg engem is,

Szegény bűnös lelket,
 Ébressz a szívemben
 Igaz töredelmet,
 Hogy újjászületve
 Te hozzád mehessek,
 Te benned élhessek. Ámen.

Máté 16, 1—4.

A nagy világ jelet kíván
 Tőled, édes Jézusom,
 Hogy megtudja, ki vagy, mi vagy:
 Gyenge por, vagy hatalom? . . .
 Segélj, hogy én hívő szívvel
 Megváltómnak valljalak,
 Szavaimmal, tetteimmal
 Mindhalálig áldjalak.

Máté 3, 13—17.

Uram Jézus, te betöltéd
 Tiszted minden igazságát,
 Hogy rám hagyhasd örökségül
 Bűneimnek bocsánatát.
 Óh segélj, hogy hálás szívvel
 Minden bűnnek mély sírt ássak,
 Verőfényben, zivatarban
 Tiszta, megnyílt eget lássak. Ámen.

János 1, 35—43.

E világ nem ad soha
 Igaz boldogságot,
 Hozzád vágyom, Jézusom,
 Te ezerszer áldott.

Te nálad a bánat is
 Szent öröme válik . . .
 Járj előttem, követlek
 Koporsóm zártáig. Ámen.

János 1, 44—51.

Jézusom, te hozzád
 Emelem fel szívemet:
 Erősítsd lelkeddel
 Az én gyenge hitemet,
 Hogy egész életem
 Neked szentelhessem,

Aki még nem ismer
 Hozzád vezethessem.
 S ha híven bevégzem
 Itt pályafutásom:
 Találjam meg nálad
 Örökös lakásom. Ámen.

János 4, 5—14.

Akiben leszállott hozzánk a mennyország,
 Megváltó Jézusom, sietek tehozzád.
 Szomjuhozó lelkem te megelégitéd,
 Rám ez örök élet hajnalát derited.
 Irgalmadnak nincsen mása a világon . . .
 Szent nevedet, Uram, leborulva áldom. Ámen.

Horváth Béla
 csikvándi lelkész.

Vasárnapi és ünnepi beszédek.

A megújulás.

Ádvent I. vas.

Luk. I. 68—79.

„Áldott az Úr, Izrael Istene, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét“... Mint gyönyörű ouvertur, mint hatalmas operának első akkordja csendülnek e szavak, röpkülnek, mint csendes, tiszta, nyári hajnalon a csevegő fecskék, beleharangoznak bűbájos égi halleluják; a lélek hallani véli a karácsonyi felséges égi karnak a hangvételét, mellyel zengeni fogják az angyalok: „Dicsőség Istennek a magasságban“...

Oh meleg, erősítő, emelő az ádvent lelke. Jön, mint nagybeteghez az édes szavú látogató, kinek jöttére a bágyadt szemekben megcsillan, felparázslík az életkedv, a bús lemondás fekete hollója elszáll az ágya fejről s helyette, mintha fehér galambok röpködnének, mert eljött hozzá drága vendégül a — remény.

A remény... Ez az élet másik neve. Míg szíved mélyén, mint katona a vártán, ott áll, előre nézve ez a bűvös angyal, hiába károg ezer holló fölötted, te diadalmasan jársz törött álmok omladékain, meghalt örömök sírjain, te nem azt látod, ami mögötted van, hanem túl a jelen vígasztalan, hideg és sötét ködbástyáin túl látod a kelő napot. Lehet mégoly fekete az éjszaka, melybe belehullott életed, te várod, látod a reggelt, amint diadalmasan szétteríti pillangó szárnyát a keleti égen: jön a szebb, jobb jövő.

Az ádvent a remény ünnepe.

Lelkünk épülésére álljunk e gondolat melegébe és fényébe. Nézzük a váró világot, milyen volt

1. egykor s milyen 2. most?

1. Él az Isten!... Hatalmas és csodálatos az Ő világkormányzó bölcsesége. A lélek meghódoltan térdre roskad, midőn jeleit felismeri. Nekünk, akik hiszünk, látnunk adatott az O csodás utjait, amelyeken vezette az emberiséget a megváltás felé.

Mikor a biblia népe, ez a hitében ingadozó, hirtelen lelkesedő s hamar elcsüggedő nép, elveszti élete irányát s mint rengetegben eltévedt utas, megadja magát sorsának s céltalanul támolyog, megfáradt szívében csak egy vágy él: leroskadni s aludni, elenyészni, ... mikor elveszti kapcsolatát az Éggel, mert bűnei szétépték ezt a boldogító kapcsolatot, jönnek a próféták, ezek a rejtelmes emberek és emelik, emelik a leroskadt népet, utat mutatnak neki s bágyadt szemei előtt egy gyönyörű kihajnalodás rózsás fényét lobbantják meg.

Az Úr közeleg; tisztítsátok meg szíveteket, hogy méltóképen fogadjátok.

Ez tanításuk lényege.

Mikor az idegen hódítók korbácsi vérárkokat ásnak hátán s a nemzeti eszme, a dávidi, salamoni állam visszaállítása, teljesen lehetetlenné válik, a csüggedt, a lelkét elvesztett nép felemeli fejét: előre! Téves volt eddigi élete, egy fantómot, egy véres káprázatot kergetett, midőn hatalomról, állam-nagyságról álmodott, melyben nagy és hatalmas lesz, mint egykor.

A próféták megtanították, hogy *más* az Izrael hivatása. Nem azért küldetett, hogy népeket igázzon büszke hadi szeke- rébe, nemzeteket tegyen rabszolgáivá, hanem hogy ő legyen a népek világossága, a pogányok tanító mestere, ki a tanító szelidségével, megpróbált lelkével, megtisztult szívével tanítsa a népeket az egyetlen boldogságra: megalázódni az egyetlen Isten hatalmas keze alatt, kinek mi, népek, nyája vagyunk.

Keserves lecke, mégis boldog tanítás.

— Neked, Izrael, el kell vetned magadtól a fegyverek véres játékát, el a gonosz káprázatot, hogy fényben, hatalomban fogod felemelni Dávid trónját a leigázott népek meggörbedt vállaira, el a bűnös álommal, hogy meghajolnak előtted a népek mind; te hajolj meg, hogy magaddal vezesd őket az Úr megismerésére.

Míg Róma, az akkori világ királynője, félelmetes felségben emelte fel légiónak aranszasait az arabiai kincses pusztákon, a Libanon sötét cédrus-erdői alatt s Hispania narancs-ligeteiben, ... s míg Athén, Korinthus márványoszlopai között a Plátó és Arisztótelesz gondolatai felett tűnődtek a nyugodtan szemlélődő bölcsek, *egy gyermek* születik a Zakariás pap házában, kiről így énekel a boldog sejtelmekkel megszállt szívű édes apja: „Te pedig kis gyermek, a magasságos Isten prófétájának hivatattal; mert az Úr előtt jársz, hogy az ő utait megkészítsed; és az üdvösség ismeretére megtanítsad az ő népét a bűnöknek bocsánatában“ ...

Világító szavak, balzsamos szavak. Tehát — oh tapsoljatok pálmák, szökkenjetez konok hegyek — jön az Úr, jön a kien- gesztelődés, jön a bocsánat.

Senki meg nem értheti az ádvent jelentőségét ez igék nélkül. Ez ünnep alapeszméje a — kiengesztelődött Isten vissza- várása. Elűzte a bűn, tehát más nem fogadhatja, mint a meg- térés, a bűnbánat. Ti ne csak kis gyermekeiteket intsétek: „Legyetek jók, imádkozzatok, hogy eljőjjön kincses, ragyogó ajándékaival hozzátok a Jézuska“, hanem magatok lelkét tisztít- sátok, mint drága vendégét váró házi asszony, ki megsöpri házat belül-kívül s rezeda- és rozmaringgal illatosítja, fehér keszkenőt köt fejére és édes, szíves mosollyal ajkán, boldog megrebbenés- sel szívében mondja az érkezőnek: „Hozott Isten, édes“.

Igy, tisztaságban és megszentelődésben várjátok a kegyelem áldott követét, az Ég hozzánk küldött királyfiát, az Isten egy- szülöttjét, ki jön, mint hatalmas atyjának képviselője, hogy meg- szabadítson, meggyógyítson és magához öleljen s úgy vezessen közelebb a megengesztelődés felmagasztosító kézfogására.

Mert nekünk ma is várunk kell Őt.

Ma is és mi is ádventben élünk.
Nézzük a világot, az ádventi világot:
2. milyen ma?

Ti most azt hiszitek, hogy valami megrázó aktuális rajzban fogom megfesteni a mai világ ziláltságát, a hitelválságot, a munkanélküliséget... Ha csak az volna céloom, hogy rémítselek, nagyon sötét, nagyon fekete szavakat kellene egymáshoz fűzőm e kép. a mai világkép megfestésére.

De a felszín rajza volna az csupán... Az anyag, a pénz, a kenyér fontos tényezői az életnek, de nem teszik ki magát a lényegét, nem elsődleges és kizárólagos életértékek.

Avagy fesselem elétek a szovjet-rémét, mely ott fekszik, mint félelmetes szörnyeteg Európa keletén s karmai millió élet millió szív véréből csöpögnek; e rejtelmes Sphynx rábámul vörös szemével a mi kulturánkra, a karcsú gyárkéményekre s a fehér templomtornyokra s végig borzong a lelkeken a sejtés: mit akar?... mikor mozdul?... mit hoz? Ismét jön az égés, a pusztulás, ismét jön a gyász, kín, könny, jaj és halál?...

Ne féljete! A test még nem minden s a test szenvedésénél még van nagyobb is.

Van! Gondolj a lelkedre. Ismétlem: gondolj a lelkedre.

Ha csak test volnánk, akkor rémségekkel rajzolódnék körül a látóhatárunk, de — oh emelkedj szívem! — de több vagyok, több, sokkal több, mint test, melynek kenyér, földből lett kenyér kell. Daedalus, a Labyrinthus megépítője, mikor bezárták a saját építményébe, hogy titkát el ne mondja senki emberfiának, csak addig emésztődött, sorvadt, míg *felfelé* nem pillantott. Fel az ég felé, melyen fehér hattyukként napsütésben ragyogó felhők usztak s fecskék kergetőztek, egyszerre mélyet lélegzik s kiált: patet caelum, nyitva az ég!

Nyitva az ég! Mit aggódtok, mit kétségeskedtek? Az ég gazdagabb, mint az egész világ, a földi életnél végtelenül több a lelkünk örök élete, a test biztonságánál mérhetlenül nagyobb érdek a lelkünk üdvössége.

Ez az értékek értéke. Ez az egyetlen érdek, cél, irány, melyet szem elől nem szabad tévesztenünk, mint ahogy az iránytű delejes sarka szüntelenül csak egy irányba mutat.

Lesz béke, lesz kenyér, lesz munka, lesz biztonság, csak a lelkek, ezek a beteg, hazugságokat bálványozó, önmagukat ámitó s másokat szédítő lelkek gyógyuljanak meg és térjenek Istenhez.

A mi korunk azért beteg, azért nem tud haladni, diadalmas és boldog életet azért nem tud élni, mert elvesztette hitét, elhajlott az evangéliomtól s a földet, az anyagot ültetve bálványoltárra, az igaz Istent, a szeretet és lélek egyedül hatalmas Istenét szívében megtagadta. Ajkával imádkozik, szívével bálványkodik. Felekezeti gyűlölettüzeket gyűjt s közben elaludni hagyja a hit oltártüzét. Testéért aggódik s közben elveszti a lelkét.

Emberek! Mentsétek meg az életet, a lelketeket!

A lelkedhez jön az Ég követe. Jön, „hogy megjelenjék azoknak, akik a sötétségben és a halálnak árnyékában ülnek; hogy igazgassa a mi lábainkat a békességnek útjára“...

Mennyi ragyogás, mennyi gyógyítás e szavakban! Itt az evangélium, az örömezenet, a boldog híradás.

Jön a világosság, hogy a halál árnyéka, mely reánk terül, mint fekete hollószárny, feltisztuljon, elvonuljon fejkünk felől s reánk mosolyogjon a fellegátározás után a szépséges, hatalmas Nap.

Mi fáj neked, te nyugtalan szív? Fáj, hogy bizonytalan a kenyered, hallod: jön az élet kenyere, melyből aki eszik, soha meg nem éhezik. Fáj látnod, hogy ártatlan gyermekek dideregnek, mint ázott madárfiókák, mert ruhájukat lelopta a „gazdasági válság“, nem hallod: jön, aki lelkünket istenfiui királypalástjába burkolja s úgy vezet Atyjához. Fáj, hogy nemzetünk ügye el-sikkad a „nagy kérdések“ között s mi, maradékmagyarország, hiába emeljük kezünket a Ma törpe és kőszívű hatalomkezelői felé, lemaradt utasok lettünk, kik elől elfut a fényes, fűtött vonat; halld nemzetem: a Golgotha hőse jön, hogy tanítson a legéde-sebb vigasztalásával: kereszt után jön a feltámadás!... Fáj neked, evangélikus testvérem, hogy a veszély árnyékában sem enyhülnek meg a szívek, az egyházak, a felekezetek, a társadalmi osztályok békességes összemelegedésre, pedig a madár-fiókák összebújnak, ha felettük kering a félelmes karvaly, halld az ádventi királyt, mikor megáll pusztuló nemzete felett: „Jeruzsálem, Jeruzsálem! Hányszor akartam egybe gyűjteni a te fiaidat, mint az anyamadár csirkéit, de te nem akartad“.

Mennyi árny, mennyi szomorúságra hangoló jelenség! De csak a föld sötét, nézd: fent mosolyog, hív és int az ég!...

*

Kondulnak a harangok... Szent zsolozsmák zsonganak... Megilletődött szívekben ébrednek a vágy: méltóvá lenni az ádventi szent királyhoz... Gyermekek-álmok csodás szépségének közepében áll az az áldott Gyermekek, az örök nagyság, Jézus...

Szívek! Tisztuljatok! Tisztulva várjátok! Ó benne van a megújulásunk.

Óh áldott, aki jön az Úr nevében. Ámen.

Duszik Lajos
miskolci esperes-lelkész.

Az utolsó Ádvent.

Adv. II. vas.

Luk. 17, 20—30.

Az egyházi újév napján Jézusnak Jeruzsálembe való ünnepléses bevonulásáról, az emberi nemzetséghez való eljöveteleiről, az első ádventről emlékeztünk. Ma pedig az Úr visszatérésére, utolsó eljöveteleire, az utolsó ádventre emlékeztetünk.

Az első hasonlatos az édesanya mosollyal édesített simogatásához, a második, az utolsó, az igazságos bíró szeme villanásához. Az első ádvent: szeretetteljes meghívás Isten országába. Az utolsó: igazságos ítélet Isten országának ellenségei ellen. Először még szabad választásunk vagy on az örökkévalóság és mulandóság javai közt. A végén már választása következményei miatt ujjong, vagy kesereg az ember. Akkor már befejezett, megmásíthatatlan tényekre esik a „fénylő villámlás“. Ki mint vett, úgy fog aratni. Azért: Vigyázzatok! S ez annyival inkább szükséges, mert, „nem jó el úgy az Istennek országa, hogy ember eszébe vehetné.“

Anyagias gondolkodású és érzületű emberek kérdésére felelt eképen az Úr Jézus. Nekik csak egy vágyuk volt: Izrael hatalma, nagysága. Mikor az iránt érdeklődnek Jézusnál, mikor jőne el az Istennek országa, nem a lelki birodalom sorsa, nem a lelki fejedelem dicsőséges visszatérése, nem a mennyieieknek a földiek felett való végleges diadala foglalkoztatja őket. Nem. Nagyzsidóországról, ennek dicsőségéről álmadoznak. Most is csak erre gondolnak. Ennek eljövételét, megvalósulását várják türelmetlenül.

Mi sem természetesebb, mint hogy Jézus igyekszik őket meggyőzni tévedésükről. Az ő országa nem e világból való. Istennek országa nem a fegyverek hatalmán, erősségén épül fel. „És nem mondják ezt: Imé itt, vagy imé amott vagy on: mert imé az Istennek országa ti bennetek vagy on.“ Belefér egy kicsiny emberszívbe, ott fejt ki — elrejtve az avatatlan szemek elől — csodálatos erejét.

Oh mely nagy az Úr kegyelmessége! Megengedte, hogy oly mélyre alászálljon hozzánk az ő birodalma, hogy mindnyájan elérhessük. És milyen kibeszélhetetlen felmagasztaltatása az ember belső világa legtitkosabb rejtekének: a szívnek! Sem fent, sem lent, sehol másutt, hanem az emberben magában van, illetve lehet Istennek országa minden láthatatlan, de valóságos, örökkéértékű javaival. Van-e ennél nagyobb meggazdagodási lehetőség? Képzelnék-e nagyobb örömet, boldogságot, mint aminőt ez a gazdagság nyújt? Istennek országa a maga romolhatatlan kincseivel felette áll minden örömnök, boldogságnak. És óh mily sok emberi szív mégse képes erre az igazi gazdagságra szert tenni. Nagyon sok apró-cseprő, e világi, mulandó öröm, boldogság ver benne tanyát, a nagy, a valódi, a marandó boldogság kiszorul, vagy kintreked. Néha-néha átjárja egy-egy, a magasból jött fény sugar, egy hang, egy érzet, jószándék, nemes elhatározás: mindmegannyi izenet Istenországból, egy-egy részecskéje a legfőbb jónak, mint a odafentvalókból... De azután megint eltűnik, a felvillant fény kialszik, az égi hang elhalkul, az akarat ellankad és — Istenországa kívül marad.

E határozatlanság különben nem csupán az anyagias érzületben, hanem abban is leli magyarázatát, hogy időnként

hamis próféták, sőt hamis Messiások lépnek fel és nyomukban veszedelmes fogalomzavar támad. Új evangéliumot hirdetnek. De nem a szeretet, hanem a gyűlölet himnusát zengik. Új kátét tanítanak az enyém-tiedről. Eszerint a lopás nem bűn, hanem dicsőség. Aranyhegyeket ígérnek. Ígérnek, de sohasem adnak. Békét hordoznak ajakukon, de szívükben világfelfordulás utáni vágy rejtőzik. Csoda-e, ha ezek tanítványai az igazgyöngyöt nem tudják megkülönböztetni a hamistól? Csoda-e, ha elfogadják gyémánt helyett a csillogó üveget, arany helyett a hitvány utánzatot? Áldozatai lesznek a téves értékelésnek. Ez is egyik oka annak, hogy sok minden van a szívekben, csak épen Isten-országa nem lelhet benne hajlékot.

Pedig a hamis messiásokat már eredetükről, származásukról is fel lehet ismerni. Legyen bár a földi ember még oly okos, ügyes, több: jó és igaz, — üdvözítő, szabadító, megváltó, aki a szent Istent a bűnös emberrel megbékélteti, nem lehet a földi halandó. A Megváltó, miként a fénylő villámlás, onnan felülről vagyon. Onnan leszen majd az ő visszatérése is, amidőn hirtelen világosság fogja át a földet.

Így leszen az utolsó ádvent, az ember Fiának, a lelkek királyának visszatérése, amellyel együtt jön el hozzánk az Istennek országa. Bizonytalán visszajön az Úr és hozza magával az ő egész birodalmát, annak minden hatalmát, dicsőségét, fényét, gazdagságát. Ez az ádvent már egész határozottan elkülöníti a tiszta buzát a polyvától, a jókat a gonoszoktól. Akik szent örömmel készültek az ádventi király visszatérésére, fogadására — szeretettel, türelemmel, alázattal, bűnbánattal: azok felmagasztaltatnak. Akik azonban élvezeteket hajszolva egyre csak érzékiségüknek hódolnak, mintha nem is volna örökkévalóság, azok megaláztatnak. Valamennyien elveszítettnek, csupán Noék és Lótok nyernek kegyelmet.

Valóban, az Úr Jézus nem azért jelent meg e földön, hogy az emberek lelkét elveszítse, hanem hogy megmentse. A második ádventkor azonban a kereső szeretet helyébe a büntető igazságszolgáltatás lép. Ha késik is a nagy nap, el azért nem marad. Aki komolyan veszi keresztyéni hivatását, az nap-nap után meggondolja, milyen gyorsan elmúlik e világ s ez az élet.

Vigyázzunk azért s imádkozzunk, hogy kísértetbe ne esünk! Vetkezzük le az anyagi gondolkodást és érzületet, mert ezek, ha nyujtanak is pillanatnyi örömet és boldogságot, voltaképen nagy mértékben hátráltatják Istenországának eljövetelét, ami pedig az örömmel és boldogságnak teljessége. Vigyázzunk, hogy hamis messiások hálójába ne kerüljünk, akik felelőtlenség nélkül ígérnek, de ígéretüket soha meg nem tartják, mert nincs hozzá erejük, hatalmuk, hogy azt bevaltsák. Nagy veszedelmet jelent, ha letértünk az egyenes utról, mindenfelé bolyongunk s nem tudunk többé a helyes irányba visszatérni. Tartsuk meg híven, a mi nálunk vagyon és valljuk az apostollal: „Elhittük és megismertük, hogy Te vagy a Krisztus, az élő Istennek egyszülött Fia!”

Így egyengetjük Isten országának útját szívünkbe. Így készülünk méltóképen a második ádventre. Így váltja fel szívünkben az Úr visszatérésétől való retteget az a' felett való örvendezés. Szemeink mindinkább megvilágosodnak és látunk új eget és új földet. Hallásunk mindinkább megélesedik és hallunk nagy szót az emberektől, amely ezt mondja: „Imé az Istennek nagy szája az emberekkel vagon és ő velük lakozik; és ők az ő népei lesznek és az Isten az ő Istenök ő velük léssen.“

„Vigyázzatok azért minden időben, kérvén, hogy méltókká tegyen Isten titeket, kik eltávoztathassátok mindezeket, amelyek következnek és megálhassatok az embernek Fia előtt.“ Ámen.

Gyalog István
kétyi alesperes-lelkész.

A Keresztelő ádventi szózata.

Ádvent III. vas. (Vázlat.)

Máté III. 1—11.

Rohamosan közeledik karácsony áldott szép ünnepe. Mi is elmondhatjuk: elközelített az Istennek országa. Hiszen mind az a lelki áldás, mind azok a lelki javak, amelyeknek összességét Istenországának szoktuk nevezni, karácsony ünnepén, Jézus születésével szállottak le erre a földre. Karácsony Istentől rendelt hivatását, azt, hogy az lelkünket tisztává s ennek következtében éltünket széppé van hivatva varázsolni, rendes körülmények között jelképezni szokta a külső természet is, mely karácsony táján tiszta, szüzi fehérségű hólepellet szokta bevonni a tájat. Hogy így lesz-e ez idén is, hogy lesz-e ilyen fehér karácsonyunk, nem tudhatjuk. De azt tudjuk, hogy a lelkek megtisztítására, fehérré tételére talán soha nem volt nagyobb szükség, mint ma. A természet törvényét nem mi igazgatjuk, a nagy világ képét meg nem változtathatjuk, de igyekezzünk legalább a saját lelkünket megtisztítani, hogy lelki értelemben legalább a mi karácsonyunk fehér karácsony legyen! Evégből hallgassuk meg és fogadjuk meg Keresztelő Jánosnak az imént felolvasott szent igékből felénk is hangzó ádventi szótát! Kettős intés csendül ki abból:

1. Térjete meg!
2. Teremjete a megtéréshez illő gyümölcsöket!

1. Azt olvastuk, hogy Keresztelő Jánoshoz, ki Judea pusztájában kezdett prédikálni, kiment egész Jeruzsálem, egész Judea és a Jordánnak egész környéke. Mi vitte, mi hajtotta ezt a sok embert oda a pusztába? Bizonyára nemcsak a kíváncsiság, hogy egy rendkívüli embert lássanak. Hajtotta őket valami belső nyugtalanság, mely megszállva tartotta az akkori egész emberiség lelkét. Különbéféle lelkületű emberekből tevődött össze az a sokaság. Voltak közöttük olyanok, akik a hódító rómaiak pogány erkölceit, szokásait, életmódját vették fel s elmerültek

a földi javak szeretetében, a testi gyönyörök élvezetében. Ebbe azonban már szinte belecsömörlöttek. Vágyva vágytak valami magasabb, tisztább élet után s ez a vágy hajtotta őket oda a pusztába: hátha az az ott prédikáló rendkívüli férfiú mutatja meg ennek a jobb, tisztább, magasabb életnek az útját!

Voltak közöttük olyanok is, akiknek lelkében ott égett a zsidó nép évszázados vágya a megígért szabadító után, aki felszabadítja a népet a római iga alól, visszaállítja Izraelnek régi hatalmát, régi dicsőségét. Ezek mentek: hátha annak a rendkívüli férfiúnak a személyében jött el a Szabadító, aki ott a Jordán mellett prédikál! Szóval csupa földhöz tapadt érzület, földiekre irányuló remény. János ezeknek ezt a követelést szegezi szembe: Térjetekek meg! Az az újvilág, amely után áhítottok, immár elközelt, a küszöbön áll, de hogy nálatok is és benetek is megvalósulhasson, ahoz az szükséges, hogy magatok is ujuljatok meg. Szakítsatok eddigi életmódokkal, lássátok be, hogy mindaz, amit eddig legfőbb értéknek tartottatok, amiután olyan mohón vágyakoztatok, amin egész lelketekkel csüngtetek: vagyon, élvezet, hatalom, dicsőség mind hiú, hiábavaló, értéktelen dolgok. Nem csak ajka hirdette ezt nékik, hanem egész külseje. Rubázata durva teveszőrből készült finom puha gyapju helyett, eledele sáska és erdei méz a városiak nyálánságai helyett. Szóval maga volt a megtestesült lemondás, egész megjelenése, egész életmódja elítélése hallgatói eddigi életének, az életről alkotott felfogásának és hangos hirdetője szóbeli követelésének: Térjetekek meg!

Bizony nagy szükség volna arra ma is, hogy az emberek megtanulják Keresztelő Jánostól az életnek, az élet javainak ezt az átértékelését. Bár az ő hatalmas alakjára nem irányíthatjuk tekintetünket, ma sem hiányoznak a külső jelek sem, melyek felénk kiáltják az ő ébresztő szózatát. Most, midőn hatalmas vagyonok lesznek máról holnapra semmivé s recseg-ropog az imádott aranyra épített egész gazdasági rendszer, nem kell hosszasan bizonyítgatnunk, hogy mennyire muló, bizonytalan valami az, amit mi eddig olyan becseseknek tartottunk, hogy nélkülök sokak előtt az élet is elveszti a maga értékét és egyszerűen elhajítják maguktól. Ha a Keresztelő példaadásából mi is megtanulnánk, hogy mennyire nem lényeges kellékei az életnek, amit mi eddig nélkülözhetetlennek hittünk, bizonyára kevesebb lenne a panaszkodás, kevesebb az öngyilkosság és több a vágy azon igazi, örökkévaló értékek után, amelyekkel karácsony áldott szülötte ajándékozta meg a világot.

2. A Keresztelőhöz sereglő emberek közé sadduceusok és farizeusok is vegyültek, vagyis olyan emberek, kik műveltség tekintetében messze a tömeg fölé emelkedtek, szellemi életet is ismertek és éltek: nekik volt vallásuk is, hiszen vallásos felekezetet alkottak a zsidók között; kikenél azonban a vallás részint hiú bölcselkedéssé fajult, melynek látóköre csak a sírig terjedt s azontúli életbe vetett hitet már nem tartotta a felvilá-

gosultsággal összeegyeztethetőnek, részint pedig üres formássággá, lélek nélküli gépies cerimoniává merevedett. Bizonyos előírt szabályokhoz való merev ragaszkodást, faji származást (Ábrahám a mi atyánk...) már elegendőnek tartottak a vallásossághoz s emellett a szív jóságára, a lélek tisztaságára súlyt nem fektettek. Ne csodálkozzunk, hogy János, az erkölcsi komolyságnak és erkölcsi tisztaságnak szinte a ridegségig menő képviselője, ezeknek láttára szent haragra gerjed s így szól hozzájuk: Teremjetekek a megtéréshez illő gyümölcsöket! Ne gondoljátok, hogy ha kegyességet szimuláltok, megmenekülhettek Istennek elkövetkező haragjától. Isten nem a külsőt, hanem a belsőt nézi.

Kétségtelen, hogy a sadduceusok és farizeusok nemzetisége ma sem halt ki. Ma is és közöttünk is találunk olyanokat eleget, kik felvilágosultságnak hirdetik a hitetlenséget s kiknél a vallásosság csak külsőségekben nyilatkozik (sablonos templombajárás, gépies imamorzsolás, előírt böjtnapok stb.). Ezeknek ma is joggal szól a Keresztelő intése: Teremjetekek a megtéréshez illő gyümölcsöket.

Hogy melyek ezek a gyümölcsök, a Keresztelő nem mondta meg, de bizonyos, hogy nem gondolhatott másra, mint arra, ami a sadduceusokban és farizeusokban hiányzott: egyrészt a hitre, másrészt a szeretetre. Hit és szeretet, erre volna legnagyobb szüksége ennek a világnak is. Hiszen nem látjuk-e, hogy az annyira istenített, a kormányzásra egyedül hivatottnak hirdetett ész a maga ügyeskedéseivel és fondorkodásaival csőd elé vitte a világot és a munkátlanná lett, lerongyolódott, éhező milliókat nem lehet farizeusi ügyeskedéssel megelégtíteni, ehhez szeretet kell!

Keresztelő János tudta, hogy az ezen gyümölcsök terméséhez szükséges erőt ő meg tudja adni. Azért oda irányítja a figyelmet arra, aki majd szentlélekkel és tüzzel keresztel, akinek ő csak előhírneke, utegyengetője. Az ő eljövételének ünnepe készülődik most is a világ, de mielőtt ez reánk virradna, vajha az, aki eljövendő, megkeresztelné a lelkeket szentlélekkel és tüzzel, az ébresztené hitet a lelkekben, szeretetet a szívekben, hogy lenne már egyszer igazán boldog karácsonya ennek a boldogtalan világnak!

De ne beszéljünk a világról, mert félő, hogy a figyelem teljesen elterelődik önmagunkról. Karácsony a szó legteljesebb értelmében családi ünnep, annak közeledtével fordítsuk minden figyelmünket önmagunkra, családunkra, szóval ne a nagy világra, hanem a mi kis világunkra. Itt kell elsősorban felragyognia a hit napjának, égni a szeretet tűzének, hogy innét sugározhassa ki a maga fényét és melegét a világba. Végezetül is azt mondjuk tehát, amivel kezdtünk: a természet törvényét nem mi igazgatjuk, nem mitőlünk függ, hogy lesz-e külsőleg fehér karácsonyunk; a világ sorsát nem mi tartjuk kezünkben, nem tőlünk függ, hogy lesz-e annak jobbra fordulása. De a mi kis világunk a miénk, itt mi vagyunk az urak, arról mi tehe-

tünk, hogy legalább ide eljusson az ádvent nagy prédikátorának ébresztő szózata. Legalább mi térjünk meg, legalább mi teremjünk a megtéréshez illő gyümölcsöket, hogy legalább a mi karácsonyunk legyen boldog, fehér karácsony!

Teke Dénes
sandi lelkész.

Keresztelő János bizonyágtétele Jézusról.

Ádvent IV. vas.

János ev. I. 15—18.

Ádvent és Karácsony a bizonyágtévések ideje. „Hiszek a Jézus, Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, ki fogantaték Szentlélektől, születék szűz Máriától...” A mai kor „modern” gyermeke fölényes mosollyal intézi el az Isten testtéválásának ezt a boldog hitét. Pedig a Karácsony csak úgy lehet ujjongó, boldog, tiszta ünnepe az embernek, ha minden töprengés, kérdés nélkül bizonyágtévéje lesz ennek a hitnek. A gyermek azért olyan tökéletesen boldog a karácsonyfa alatt s a Jézus születését jelképező kivilágított „Betlehem” előtt, mert hívő szívéhez hozzá sem fér a kételkedő gondolat, valóban Isten Fiának bölcsője-e a betlehemi jászol? Az-é, aki „fogantaték Szentlélektől és születék szűz Máriától”? Okoskodás nélkül hiszi, vallja és bizonyágot tesz róla lépten nyomon, örömmel ujságolva mindenkinek, hogy Jézuska megszületett, ő hozta neki gazdag ajándékaiban az örömet, a boldogságot...

Csalódásaink, gondjaink, veszteségeink idején sokszor sóhajunk fel: „oh, ha tudnék csak még egyszer újra gyermek lenni!” De talán soha olyan fájó sóvárgással, mint Karácsony küszöbén. Pedig csak rajtunk múlik és a mi hitünkön, hogy ez az előttünk álló Karácsony is legyen igazán öröm és békesség ünnepe a mi részünkre, ünneplő otthonunk pedig az édes boldogság szigete a mai idők tépő gondjainak zajló tengerében. Tárd fel lelkedet, Testvér, hogy abba újra beköltözhessen a régi gyermeki hit, nyisd fel ajkaidat, hogy azokon újra felcsendüljön a régi istenfélelem melódiája és üzd el magadtól a kétkedésnek hitet, reményt, ünneplést megbénító gondolatait.

Állj oda ker. János mellé, aki örömittasan harsogja bele hitvallásának kiáltó szavát a hitetlen lelkek pusztájába s tégy vele együtt bizonyágot te is arról, hogy Jézus Krisztus

- I. az örök valóság,
- II. a hiánytalan teljesség,
- III. a legtökéletesebb kijelentés.

I. Ker. János ezekkel az első pillanatra rejtélyesnek látszó szavakkal tesz bizonyágot Jézusról, mint örök valóságról: „Ez vala, akiről mondám: Aki utánam jó, előttem lett, mert előbb

volt nálamnál.“ Azzal, hogy J. előtte lett, amikor ő még nem volt és utána a következő nemzedékekhez el egészen a világ végezetéig újra eljön, mikor ő már régen nem lesz, bizonyára azt akarja kifejezni, hogy J. mindig volt és mindig lesz. Az ő léte nincsen időhöz kötve, mint a hulló csillag, mely felragyog, lángol s azután nyomtalanul eltűnik, vagy mint a muló ember, akinek élete „pára csak, mely rövid ideig látszik, azután pedig eltűnik.“ A J. létében nincs múlt és nincs jövő. Ő az Atya kebelében *van* öröktől fogva mindörökké. Izráelnek az eljövendő Messiáshoz fűzött hite nem ábránd volt csupán: játékos képzelet szülöttje, vagy exaltált próféták víziója. Biztos várakozás volt az valakire, aki él s csak nem érkezett még meg, csak nem lépett még be a világba. És a keresztyéneknek az a hite, hogy az Úr „eljön itélni eleveneket és holtakat“, szintén nem a megfoghatatlan dolgok szemléletébe beleszédült lelkek önámítása, hanem szintén biztos várása annak, aki él, közöttünk is van és ha mi nem leszünk, ott lesz utódaink között nemzedékről nemzedékre! Melegít, világít, mint a láthatáron túl sugárzó nap, de még nem láthatjuk, még nem jött el megjelenésének az ideje. Ó testvéreim, miért biznók hát magunkat, lelkünket, boldogságunkat emberekre, akik mulandók, — kincsekre, amelyek veszendők, amikor van egy örök realitás, az Úr J. Kr., akiben életök értelmét megtalálták az előttünk letűnt korok hívői éppen úgy, mint meg fogják találni az utánunk következő évezredek Krisztusvallói.

A szent Karácsony azért olyan boldog ünnepe a keresztyénségnek, mert évről évre, újra és újra reámutat ennek az örök valóságnak, soha meg nem rendülő fundamentomnak, biztos lelki menedéknek a világban történt megjelenésére. Légy hát csendes szívvel te szenvedő ember, aki munka nélkül, szegényen, szinte rettegve nézett a közelgő Karácsony felé, aki özvegyiségben, vagy árvaságban, elhagyatottan, könnyek között gondolsz az ünnepre, aki betegágyon, fájdalmas kinok között tompán, elcsüggedve, reménytelenül hallgatod a betlehemi örömhír ádventi praeludiumát. Fel a fejjel, az Úr J. Kr. felé; vagyon, egészség, család, földi öröm és dicsőség futó árnyéka csupán annak az igazi, soha el nem múló, örök boldogságnak, mely a Kr. J.-ban jelent meg Karácsony éjjelén ennek a világnak.

Borulj hát térdre előtte és merítsd belőle, amire szükséged van, hiszen ő a hiánytalan teljesség.

II. Ki volna olyan balga, hogy mesterséges fenyőillatot szerezne magának drága pénzen, mikor csak néhány lépést kell tennie, vagy csak kitárni hajléka ablakait, hogy a hatalmas fenyő erdő egész ózonját élvezze Isten ajándékából? Ki volna olyan együgyű, hogy száradó patak kavicsaiból mosná nagy fáradsággal az itt-ott megcsillanó aranyport, mikor sajátjának mondhat egy gazdag aranybányát, amelyből két kézzel hozhatja ki könnyű szerrel a drágakincset? Pedig ezt teszi az az ember, aki lelkének nyugtalanságában, szomszujuhozásában a világ

tudományában, művészetében, örömeiben és más kincseiben keresi fájó lelke enyhületét és nem fordul egyenesen ahhoz, aki teljessége mindannak, ami után vágyódik. „És az ő teljességéből vetünk mindnyájan...“ így tesz Jézusról bizonyosságot Ker. János.

Ha üldöz a bűntudat és szinte a megőrülésig marcangolja lelkiismereteket az önvád, — ne keres embernél bűnbocsánatot, békét, hanem töredelmes lélekkel kérd azt az Úrtól, akiben a kegyelem teljességét találhatod. Ebből vett lelki békeséget a tékozló fiú, a bűnös Magdolna és a bűnösök egész légioja, amikor összetörtségükben elhangzott az Úr ajkán a megváltó ige: „Mogbocsáttattak a te bűneid... eredj el békeséggel!“ Ha az elvérzésig sebezte meg szívedet a gyásznak éles töre, ne keress embereknél vigasztalást. Azt hiánytalanul csak az Úrtól veheted. Nála találták azt meg a Jairusok, a Lázártestvérek, a naini özvegyek, amikor Vele találkoztak s meghallották gyógyító varázsigejét: „Ne sírj...“ Ha az önmeghasonlításig gyötör éveken át a kínos kór; egy reménytelen betegség, — ne keresd embereknél csupán a segítséget, hanem fordulj esdeklő imádsággal hozzá, akinél meglátod a gyógyulás teljességét. Ebből merítették azt a biblia betegitől, csonka-bonkától, világtalanjaitól, siketnémáitól és bélpoklosaitól kezdve szenvedők milliói ezen a világon. Ha a kétségbeesésig keseríti lelkedet családi életed boldogtalansága, embertársaid hálátlansága, munkádnak kudarca, világnak érzéketlensége, sorsodnak mostohasága, — ne keresd másutt a szabadulást, csak az Úrnál. Miért vetnéd magad utána az emberi segítség morzsáinak, amikor szabad az út az isteni kegyelem hiánytalan teljességéhez!

Majd ha kigyulnak a karácsonyfa gyertyái s meghatottan borul térdre Jézuskája előtt a te drága gyermeked boldogan kiáltva „ezt Jézuska hozta nekem“, ne tétovázz, ne szégyenkezzél, roskadj térdre te is Urad előtt s tégy bizonyosságot róla benne bízó, hálás lélekkel „Jézus hozta nekem mindazt, ami jó az én életemben és minden jónak foglalatját, — az örök megváltást.“ Ő nem fog elhagyni mostani súlyos gondjaim között sem, mert ő a kegyelem hiánytalan teljessége. És végül ő a legökéletesebb kijelentés.

III. „Az Istent soha senki nem látta...“ És a hit mégis ismeri őt. Ismeri alkotásaiból, a természet csodás jelenségeiből, a történelem meglepő fordulataiból, az emberi lélek szent élményeiből. De ez mind csak rész szerint való kijelentése a Mindenhatóknak. Hiszen a természetimádók is csodálják a tengerek örök mozgását és a hegyormok örök mozdulatlanságát, az ég csillagainak keringését, a föld évszakjainak el nem téríthető sorrendjét, a természet kifogyhatatlan szépségeit, — és mégis pantheizmus a vallásuk, mely nem ismeri a személyes Istent! — A hisztorikusok is csodálják a történelmi események isteni tervszerűségét és mégis sokaknak vallása a deizmus, mely nem hiszi az örökké munkálkodó Istent! A lélekbúvárok is csodálják az ember titkos lelki erőit, a tudomány segítségével megoldha-

tatlan rejtélyeit, és mégis vallásuk a theozofia vagy a spiritizmus, amely nem akarja vallani a most még „hozzáférhetetlen világosságban lakó Istent“. De kénytelen is eltévedni az Isten keresésének útján az, aki Jézus nélkül, csak a maga véges értelmének homályos mécsvilágánál akar célhoz jutni. Mert Jézus a legtökéletesebb kijelentése Istennek. Aki ezt a kijelentést semmibe sem veszi, az természetesen tévutra kerül. „...Az egyszülött Fiú, aki az Atya kebelében van, az jelentette ki őt“. — Ember, miért nem kérdezed meg hát attól, aki az Atya kebelében van, hogy ki is: az az Isten? Miért engeded, hogy megzavarják lelkedet, hitedet az okoskodók, a kételkedők, a gúnyolódók, a gőgösek, vagy az elfásultak, — amikor magától az Isten egyszülött Fiától tudhatod meg mindazt, amit lelked tudni óhajt? „Az Atyát nem ismeri senki, csak a Fiú és akinek a Fiú akarja megjelentetni“ (Mát. X. 27). A Fiú tökéletes hitelességgel szólhat az Atyáról, mert a legbensőbb életközösségben van vele. Ha ismerni akarod az Isten hatalmát, jóságát, bölcsességét, igazságát, szeretetét, — ismerd meg Jézust, mert „ő és az Atya egy“. — Az Isten helyes ismerete és híu szolgálata pedig olyan nagy dolog, hogy azon fordul meg lelked tudve s örök élete, mert az az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent“.

Most Karácsony előtt különösen elfog bennünket az örök élet vágya. A Szent Estén úgy érzi magát a hívő lélek, mintha néhány boldog pillanatra maga a mennyország, az örök élet ereszkednék le erre a földre a maga békességével, örömeivel és üdvével... Mintha az örök életnek ajtaja nyílna meg egy pillanatra előttünk, hogy megláthassuk azt a kibeszélhetetlen boldogságot, amelyet ott vég nélkül élvez majd az, aki itt hisz az Úr Jézusban.

Tégy hát bizonyosságot te is Ker. János hitvallásával: Jézus az örök valóság, azért reá építek, Jézus a hiánytalan teljesség, azért belőle merítek, Jézus a legtökéletesebb kijelentés, benne Istenre tekintek. Ámen.

Kello Gusztáv
szarvasi lelkész.

Lépések egy szebb s boldogabb karácsony felé.

Karácsonyi.

I. János 4, 9—11. Abban nyilvánult meg Istennek hozzánk való szeretete, hogy az Isten az ő egyszülött Fiát a világra küldte, hogy általa éljünk.

A szeretet nem abban van, hogy mi szeretjük az Istent, hanem, hogy Ő szeretett minket és elküldte Fiát engesztelésül a mi bűneinkért. Testvereim! Ha az Isten így szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást.

Valami különös megilletődéssel néz minden érzésű ember a karácsony elé, amely ünnepnek varázslatos ereje annyi kedves emléket s annyi nemes felbuzdulást emel felszínre az emberek szívében. A szeretet és könyörület, mintha szárnyakat kapott volna, kirepül ilyenkor a családi hajlékok körén kívül is s örömet szerezni igyekszik mindenfelé. Mindenki, még a legkeményebb szívű ember is, hatása alatt áll ez ünnepen annak a szentséges Alaknak, ki a világnak hajdan a szeretetet adta főtörvényül.

Hosszabb idő óta azonban nagyon megzavarja karácsonyi örömléte az a tapasztalás, hogy odakint, az Élet külterületein, hideg szelek fujnak. Évszázadok nemes buzgalma sem volt képes elejét venni annak, hogy a szeretet isteni Mesterének 1931-ik születési évfordulóján a gyűlölet kigyósziszegése s elnyomott népek jajjai ne vegyüljenek bele a karácsonyi himnuszokba. Oh jaj, hát azért született-e a Megváltó s a keresztfán azért halt-e kínos halált s az ő magvetését azért öntözték-e arcuk verejtékével s szívük martírvérével az emberiség legjobbjai, hogy a föld még ma is egy nagy harci tábor legyen, amelyen népek s társadalmi osztályok ellenséges szemmel méregessék egymást?!

Olyan fájdalmas tudni mindezeket. S olyan fájdalmas látni azt a nagy ellenmondást, mely a krisztusi evangéliom és a való élet közt fennforog s látni egyuttal azt a sok nyomorúságot, amelyek abból fakadnak.

Oh ki tünteti el a mai életnek sok bántó vonását s a karácsonynak ki adja vissza ama régi báját, amely szívünkre hajdan olyan tisztóan hatott?

Ez a dolog mindenesetre mirajtunk is fog mulni, szereteim; rajtunk, embereken, akik sokszor magunk zárjuk el magunk elől az égi fénysugarat s lidércfények után futunk, amelyek minket mocsárba vezetnek. A mai nemzedék nem egy baja is ebből ered.

Szebb és boldogabb karácsonyt csak úgy remélhetünk:

1. *ha nemcsak elemlegetjük, hanem komolyan is vesszük a krisztusi hit igazságait;*

2. *ha úgy magán, mint társadalmi életünkbe bevisszük a krisztusi szeretet lelkét.*

Erről a mai kort közelről érintő érédről kívánok most szólni, kísérfen szíves figyelmetek.

I. A karácsony. szerettem, az isteni szeretet megnyilvánulásának az emlékünnepé. A szent lecke szavai szerint: *Abban nyilvánult meg az Istennek hozzánk való szeretete, hogy az Isten az ő egyszülött Fiaát a világra küldte, hogy általa éljünk.*

Általa éljünk, — mondja a szent lecke. Egyrészt olyan értelemben, hogy a Jézus Krisztus szelleme által megtisztítva s meghihletve Istennek tetsző életet éljünk a jelenvaló világban s ez által nevünket beírjuk az örökélet könyvébe; másrészt pedig

olyan értelemben, hogy a Jézus Krisztus martirhalála engesztelésül szolgáljon bűneinkért az Isten ítélőszéke előtt. Ez volt célja az Istennek az Üdvözítő elküldésével, aki ezt a célt tudatosan és készségesen szolgálta életével és halálával.

Most csak az a kérdés, hogy mi mennyire járunk kezére az Üdvözítőnek ennek a célnak szolgálatában s lelkünk és életünk mennyire tükrözi az ő szellemét?

Ha nem ámtja magát, be kell ismernie a mai nemzedéknek, hogy bizony nemcsak hogy oda nem simult a Krisztushoz, hanem tőle sokszor eloldalgott. Soha annyit nem vétettek az emberek a Krisztus ellen s ez által a maguk magasabb érdekei ellen, mint éppen a legutolsó évtizedekben, amikor is szinte divattá lett már nem hinni s túltenni magát a krisztusi vallás kegyeletes szokásain. Emlékezhetünk rá, hogy milyen fennen hordozta a fejét a hitetlenség s a felvilágosodottság jelszava alatt milyen göggel ásogatta alá a keresztyén hit és erkölcs alapjait, amíg végre sikerült is neki olyan légkört megteremtene, amelyben vigan tenyésztek a vad szenvedélyek, amelyek aztán rázudították a világra a durva erőszakoskodások és nyomorúságok árvizeit, amelyeknek átkait még ma is nyögi.

Azóta, tudjuk, javult a helyzet s az emberek nagy része, felismervén a vallástalan szellem veszedelmét, a Krisztus oltárai felé fordult. Helyes! Meg kell azonban mondanom azt is, hogy ez a felismerés és felbuzdulás igazán áldásos átalakulásokat csak úgy fog eszközölhetni, ha nem állunk meg a féluton, hanem elmegyünk egészen a Krisztusig. A Krisztusig olyan értelemben, hogy komolyan vesszük az ő tanait s kiküszöbölni igyekszünk magunkból és a társadalomból mindama pogány felfogásokat, szokásokat és bűnöket, amelyek ottan dudvaként burjánzanak. Mindaddig, amíg ez be nem következik, semmiféle külső tatarozás, vagy akár a legcsillogóbb kultúra az emberiségen nem segít. Mert lakhatik az ember a legfényesebb palotákban; száguldhathat a leggyorsabb autókon; versenyre kelhet akár a légi madárral: önmaga elől s a lelkében tátongó üresség nyugtalanító hatásai elől el nem szaladhat.

Évezredek története tanúsítja, hogy az emberi szívnek békét és derűt igazán csak a Krisztus adhat. Mennél jobban megtelnek a szívek az ő szellemével s mennél több helyen lobognak fel az általa sugallt hitnek az oltártüzei: annál jobban megszapornak a tisztalelkű, melegszívű s derüskedélyű emberek, akik a földi életet nemcsak magoknak, hanem másoknak is kedvessé teszik. A krisztusi hit isteni erő, mely befelé is, kifelé is boldogít.

Nagy érdekünk tehát az mindannyiunknak, hogy szívünket megnyissuk a karácsonyi Szülött előtt s besugározni engedjük abba az Általa kijelentett hitnek a fénysugarait. Ez az első feltevése annak, hogy a jövőben szebb és boldogabb karácsonyokat lássunk.

II. A másik feltétele pedig, hogy *úgy magán, mint társadalmi életünkbe bevigyük a krisztusi szeretet lelkét.*

János apostol abból az üdvtörténeti tényből, hogy Isten az ő megszülött Fiát szeretetből küldte mihozzánk, azt a következtetést vonja le a felolvasott szent leckében: *Testvéreim! Ha az Isten úgy szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást.*

A következtetés helyes és okszerű; bár minden ember megértené. Krisztus tanításának is ez a sarkköve. *Új parancsolatot adok néktek: szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!* — ez a krisztusi evangéliomnak a folyton visszatérő gondolata. S ahol ez az ő új parancsolata befogadásra talált, ott új világ keletkezett: szebb, nemesebb és boldogabb a réginél. Ahol pedig nem talált befogadásra, ott tovább dultak az alacsony ösztönök és dulnak ma is. Ott az egyik nemzet fia vagy az egyik társadalmi osztály tagja irigyelte a másiktól még a levegőt is. S hajba kaptak egymással időnként az emberek, hogy — mint az örültek — véresre marcangolják egymást.

Nagyon sok bizonyítékát látjuk ennek, kicsiben és nagyban, úgy a mindennapi életben, mint a történelemben. Az a véres fergeteg is, amely nemrégiben elzúgott felettünk, szomorú bizonyítéka ennek. S bizonyítéka az a vértelennek mondott, de azért mindeneknél öldöklőbb gazdasági háború is, amely napjainkban folyik s amely annyi emésztő gonddal és elkeseredéssel tölti meg a szíveket s amelynek ugyancsak a krisztusi szeretetparancsról megfélekedezett önzés és kapzsiság a sugalmazója.

Nem időszerű-e tehát a szeretetről beszélni? Nem helyénvaló-e épen ma, a szeretet ünnepén, szemlét tartani önmagunk felett s megkérdezni önmagunktól, hogy mit teszünk mi a szeretet érdekében? Betartjuk-e mi a krisztusi törvényt s küzdünk-e bátran ama gonosz hatalmak ellen, amelyek a törvény érvényesülésének az útjában állnak?

Én nem állítom azt, testvéreim, hogy talán e földön egyáltalában nem volna szeretet. Van, hála Istennek! Csak az a kérdés, hogy bent állunk-e mi annak a gyűrűjében, mint fényt-szikkasztó ékkövek? S benne van-e az a társadalom, amelyben élünk, s amelynek — miután keresztyénnek mondja magát — ugyancsak a krisztusi szeretet melegét kellene kisugároznia s közvetítenie minél számosabb szeretetintézményei által?

A mai helyzet mit mutat? Azt, hogyha a jószívű emberek bajt és nélkülözést látnak valahol, összeállnak és gyűjtögetnek, — különösen ilyenkor, karácsony táján, hogy összekapargassanak egy kis kenyérre, ruhára és cipőre valót. A nagy tömeg azonban, közte nem egykor jómóduak is, kívül marad a nemes akción s úgy éli világát, mintha semmi baj sem volna ezen a világon. És jönnek aztán a statisztikai helyzetképek: a pusztuló gyermekekről, az időnapelőtt elnyomorodott gyermekágyas asszonyokról, az inségesekről, a tüdővészről s a folyton szaporodó öngyilkosokról és egyebekről. S utcáinkon is mennyi a koldus s köztük elnyomorodott, hazáért vérzett katona, akik koldulva tengetik az életüket. Hozzájárul ezekhez a munkanélkülieknek folyton szaporodó csoportja, akiket a nemzetközi politika, de

tulajdonképen a szívtelenség által felidézett gazdasági pangás fosztott meg a munka- s kenyérkereseti alkalmaktól s akiknek nagy tömege sötét foltként éktelenkedik a mai társadalom képén.

Kedveseim, gondolatok-e már mindezekre? És ha gondolatok, megdobogtatta-e szíveteket a testvéri összetartozandóság-
nak amaz érzete, amelyre minket a karácsonyi Szülött tanít és kötelez?

A szeretet krisztusi gondolatának nem szabad csupán a fejek felett lebegő elméletnek maradnia, hanem testet is kell öltetnie, nemcsak egyeseknek a jótékonyágában, hanem a társadalomnak minél több szeretetintézményében is, amelyek édesanyaként karolják át az élet hajótöröttjeit s óvják, védjék, segít-
sék őket megpróbáltatásaikban.

Én tisztában vagyok azzal, szeretteim, hogy a földet a teljes boldogság paradicsomává át nem alakíthatjuk és hogy a szeretetnek legeszményibb gyakorlása mellett is baj és szenvedés marad elég itten, de meggyőződésem az is másfelől, hogy az igaz szeretet még igen sok bajt és nyomorúságot kiküszöbölhetne az életből, ha komolyan összefogna; aminthogy meggyőződésem az is továbbá, hogy a mai társadalom még sokkal többre képes e tekintetben, mint amennyit idáig tett.

Fogjanak hát össze a keresztyén férfiak és nők, nemcsak ilyenkor, karácsony táján, hanem állandóan és agítáljanak és ébresztgessék a lelkeket és adjanak olyan irányt a társadalom életének, amelyben az minél több szeretetintézmény létesítésére felbuzduljon, ma már többé nemcsak az Üdvözítő szent nevének a dicsőségére, hanem a pusztuló magyar nemzet megóvása érdekében is!

Ez lesz az igazi krisztusi eljárás. Ez lesz az igazi lépés egy szebb s boldogabb karácsony felé s ama szebb jövőendő felé is, amely után mindannyian vágyódunk s amelyet igazában csak a krisztusi hit s a krisztusi szeretet ereje lesz képes ránk deríteni. — Ámen.

Paulik János
nyiregyházai lelkész.

Igazi Karácsony.

Karácsony II. napjára. (Vázlat.)

János I. 1—14.

Bármennyire is megnehezül az élet gondja az emberiség vállain, bármily súlyos megpróbáltatások keresztyéi között vezet is életutunk — a Karácsony mégis évről-évre pontosan beköszönt hozzánk és évről-évre elhozza szívünkbe a maga ajándékait.

Nehéz, gondterhes idők, súlyos megpróbáltatások közepette látogatott el most is hozzánk a szép Karácsony ünnepe. Az arany, — amit a balga ember bálványként imád és amelyért

minden áldozatra kész — cserbenhagyta szolgálait, imádóit. De a szent Karácsony, amelynek evangéliumát épen az az aranyisten taposta és csufolta meg — hű maradt hűtlen fiaihoz és eljött hozzájuk újra. Eljött és mialatt az ember a modern technika gyilkos fegyvereivel készül a hűtlen aranyisten visszahódítására — a szent Karácsony ünnepe könnyes szemével megáll előttünk és megszólaltatja örök evangéliumát: „Úgy szerette Isten a világot,...”

De ime! Az aranyisten szerelmében csalódott világ a kételkedő Fausttal csóválja fejét: „A hírt hallom — de hinni nem tudok!”

S ebben a kételkedő fejcsóválásban, ebben a megrendítő vallomásban, ebben ott lüktet az emberiség vágya, sóvárgása egy igazi Karácsony után! Igazi karácsony után?... Hát nem minden Karácsony igazi Karácsony? Dehogy is nem! Minden Karácsony egyformán hirdeti, hogy az Isten szeret minket. De ez az örömhír csak akkor fog a mi életünkben is igazi Karácsonyt teremthetni, ha ennek az örömhírnek a visszhangja gyanánt

I. szívünk hittel vallja, hogy Jézusban csakugyan az Ige vált testté

II. és ha készek vagyunk befogadni a Jézusban kigyult világosságot.

I. „Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az ige,...” Ezekkel az első hallásra titokzatosnak, rejtelmesnek látszó szavakkal kezdődik mai szent leckénk. Hiszen mi lehet az az Ige, ami már kezdetben, tehát már a világ teremtése előtt is megvolt s amely maga az Isten? Talán az erő, amely végső oka a tárgyak mozgásának? Talán az akarat, amely tetté változtatja az óhajt, a vágyat? Nem! — Az az Ige, amely már kezdetben is megvolt, ami maga volt az Isten, ami megteremtette, fenntartja és kormányozza a világot, ami tartalmat és célt ad az emberi életnek — nem lehet más, mint a Szeretet!

Nézz csak szét magad körül — Ember! és lásd meg, hogy mi ad életet a természet világának, mi növeli és táplálja a fűveket, fákat és virágokat? Ugy-e az eső — a Szeretet örömkönnye... Nézd — mi mozgatja, mi tartja meg szabályos pályájukon az égi testeket? A tudomány azt mondja, hogy a kohézió. Hát mi a kohézió? Az atomok összetartozási vágya, az atomok egymásiránti szeretete... Mindent a Szeretet teremt és tart fenn a világon.

És ez a Szeretet azon a karácsonyi szent éjszakán testet öltött abban a bethlehemi jászolbölcsőben szendergő gyermekben. Óh! eltudod-e ezt hinni? Hiszed-e, hogy annak a jászolbölcsőnek a lakója annak a véghetetlen atyai szeretetnek a megtestesülése, amellyel az Isten téged ölel körül s amellyel sokszor a te akaratod ellenére is — téged boldogítani akar?

Ha nem hiszed — vess egy pillantást a multba! Milyen volt a világ Jézus előtt. A zsidóság és pogányság sivár lelki-

világa és vigasztalan élete. Milyen volt a világ, amikor megölték Jézust? A keresztyének üldözésének és a középkori öklöjognak és sötétségnek a kora. És milyen volt a világ, mikor a Szeretet Jézusban testet öltött? Az első keresztyének boldog élete. A reformációt követő szellemi és erkölcsi fellendülés kora.

S ha még mindig nem hiszed — nézd a szomorú és vigasztalan jelent. Tátongó szakadék a szegénység és gazdagság között, igazságtalan békék, lázas fegyverkezés a félelem miatt stb. Óh! A multnak és a jelennek minden tapasztalata azt hirdeti, hogy az Isten jó, az Isten irgalmas, az Isten szeret és — hogy az ő végtelen szeretete Jézusban öltött testet, mert senkiben sem lehet nagyobb szeretet annál, mintha életét adja felebarátjáért.

A karácsonyi hirnek a csodálatos öröme az, hogy az Isten az emberek iránt érzett véghetetlen szeretetéből önmagát adta oda az emberekért. Megüresítette magát, ... szolgálai formát vett magára, hogy bennünket szabadokká tegyen. Ott hagyta az angyalokat az emberekért, ... az ég dicsőségét a földnek a nyomorúságáért. Óh! hát lehet-e ennél nagyobb Szeretet? És ha szemed arra a vérlocsolta Golgotára téved, amelynek keresztfáján történt a te megváltásod nagy váltságmunkájának a befejezése — óh! tudsz-e még tovább is kételkedni abban, hogy ez a Szeretet testet öltött a te megmentésedért?

II. „Sajátjába jött s övéi nem fogadták őt be“... óh! de szomorú megállapítása ez mai fololvasott szent leckénknek! A saját világába jött, ... nem valami idegen világba... Itt küzdött, szenvedett, meghalt a világért. A saját maga világáért, mert azok, akik az övéi voltak — nem tudták megérteni, nem akarták befogadni... A mai karácsonnyal is a maga világába jön. Hozzánk. Nem idegenekhez, hanem az ő édes övéihez, hogy urunkká, vezérünk-ké váljék, hogy mi az engedelmes hívei legyünk. Urunkká, parancsolónk-ká akar lenni, hogy megváltónk és üdvözítőnk lehessen!

De milyen tragikus sors várja őt most is e földön! A világ szerelme, az arany-imádás, a földi gondok annyira megtöltötték az emberi szíveket és lelkeket, hogy nem tud bennök a maga számára találni még egy parányi helyet sem. Így történik azután meg az, hogy a világ karácsonyt ünnepel ugyan, de a testté vált Ige: a Szeretet még mindig csak kint áll az ajtó előtt és zörget és bebocsátást kér. Óh! hát lehet-e csodálkozni azon, ha a Krisztust kizáró és be nem bocsátó Karácsony, áldás nélkül tűnik tova a többi hétköznapi után?

Pedig milyen sok minden vár arra, aki szívét megnyitja előtte? „Mindazoknak azonban, akik őt befogadták, adott teljes hatalmat, hogy Isten gyermekei legyenek.“ Várhat-e ránk nagyobb öröm, mintha az Isten, a Szeretet gyermekévé fogad bennünket.

Ne késünk hát előbb mi teljesíteni az isteni örökbefogadás feltételét: nyissuk meg szívünket a Krisztusban kigyult világosság előtt! Ha a szobában lámpát gyújtunk, az bevilágítja az

egész szobát. Ám ha spanyolfallal eltakarjuk — a szobára ismét sötétség borul. A Jézusban kigyult világosság is szerte szórja a maga sugarait, de bevilágítani csak abba a szívbe tud, amely félre tette szíve elől a spanyolfalat: a testet s annak földhöz tapadó vágyait.

Igazi karácsonyt akarsz ünnepelni? Szólaltasd meg szívedben a hitnek a vallomását, hogy Jézusban csakugyan az Ige, az Isten öltött testet, hogy előtted újra megnyissa Éden kapuját. És ha e hitnek a vallomása már zeng szívedben, akkor tisztítsd meg az utat szíved és lelked előtt, hogy a Jézusban kigyult világosság szívedbe érjen s meggyujtsa azt. Ámen.

Irányi Kamill
székesfehérvári lelkész.

Morzsaszedés.

Karácsony u. vas.

Luk. 2, 25–32.

Ádvent ígéretes napjai s a karácsonyi ünnepek után úgy tűnik elénk egyszerű ruhájában e mai vasárnap, mint a hitébresztő és erősítő konferenciái napok végén az ú. n. morzsaszedés napja. Amikor a lelki elmélyedés sorozatos napjain résztvevők visszapillantanak az Úr társaságában, boldog közösségben eltöltött napokra. Élményekről, lelki megmozdulásokról kijelentések, bizonyásgtevések és fogadalmak hangzanak el s a vezetők szemlét tartva elkészítik a konferencia mérlegét.

Elsuhant ismét az emberiség felett az első karácsony közel kétezredszer visszatért emlékűnepe. Ez az áldott, szent, nagy ünnep, melynek közeledtére megmozdult s készült az egész világ. Azután elsuhant, miként az áldásos zápor, mely megitatja a szomjas rögöket, viszont nyomtalanul csorog le lejtők agyagos, sziklás talaján.

Egyedül a Mindentudó, ki ismeri az agyak szövevényeinek szálaait és látja tisztán a lelkek mélységeit, látta és állapítja meg azok mozgásait. Egyedül Ő ismeri a lelkeket, melyek a bethlehemi mennyei fényben a most elsuhant ünnepek idején megfihéredtek s megújult szárnyakkal szállanak tova a magasságok felé s egyedül Ő ismeri a lelkeket, melyek megpörköltöttek a sátángyújtotta görögtüzekben s most tépott tollu, fáradt szárnyu madárként vergődnek a föld pora felé, ahol annyi a tör.

Csak az Úr ismeri az ünneplés mérlegét.

Morzsaszedés idején próbáljunk mégis magunk is szemlét tartani. Felette alkalmas tükör ehhez Simeon. Az ő élettörténetében benne van a vágyó várakozás ádventje, a karácsony lényegének boldog felismerése és hálás örömmel fogadása s ezek gyümölcseként a békesség. Boldog Simeon, ki az ég peremére támasztott jákoblétra hármasság fókán: *a várakozás, a találkozás és a békesség* lépcsőjén fellépve hazaérkezett.

1. A mai igéből élénk lép néhány találó vonással megrajzoltan Simeon, a kegyes aggastyán. Egy presbiter, aki presbiter a szó teljes értelmében. Végigjárta az élet iskoláját és pedig azzal a kitüntetéssel, mely csak kevésnek jutott a halandók közül. Hiszen az evangéliumnak Isten lelkétől vezetett írója jellemzi őt így: „ez az ember igaz és istenfélő vala.“ És ha az „igaz“ jelző egyedül Isten tulajdonsága teljes értelmezésében, jelen alkalmazásában mégis egész bizonyossággal jelent annyit, hogy Simeon égre emelt szemmel és szívvel járt, hogy az Úr törvényében volt gyönyörűsége, hogy e világ hiúsága, lidércfénye, muló dicsősége nemcsak nem vonzotta, hanem csak szánni tudta azok rabszolgáit. Szánni bálványképek előtt hódoló népét. S mint az örökkévalóság síkjában álló, tisztán látó és értékelni tudó, érezve a maga hivatását, küldetését, felelősségét, — úgy van népe között, mint a vágyakozó várás megszemélyesítője. Vár, miként a napokat számláló, színes álmokat szövögető gyermek a karácsony szépségére, vár, miként az éhező az éltető kenyérre, vár „jobban mint az örök a reggelt“. (130. Zs. 6.) Egyet vár, de ezt egész szívvel: „várja az Izrael vigasztalását“!

Ma, amikor csödbe jutott az emberiség és siralomházban emésztődik s végre ráeszmélhet arra, hogy eltévesztett a mai világ berendezkedése, mert önzés az erkölcstana, szurony az eszköze, az aranynak hegyekké halmozása a célja és megtorlás a lelke, — visszafojtott lélekzettel figyeli a világ presbiterének mozdulását. Vajjon még mindig a régi recept? A gáncsnélküli udvariasság, a finoman megszövegezett mondatok szemfényvesztése, melyek mérget lepleznek és zsarolást, uzsorát vérből és a nyomornak vonaglásából. — Vagy végre átsajdul szívükön a ma emberének szenvedése, de mindenekfelett ennek gyökere az előtörő bűn, következményeivel együtt, a mai világnak özszeomlásával s Istentől való elszakadásával és elvettetésével. Átérzik-e? És Isten előtti mérhetetlen felelősségük tudatában simeoni bölcseséggel, Isten lelkétől megittasultan, térdenállva várják-e a népek vigasztalását?!

De várod-e te is és várom-e én is? Mert áll a felhívás: „egymás terhét hordozzátok“, de halálosan áll ez is: „kiki a maga terhét hordozza“!

Amikor sötét éjszakán vihar korbácsolja a zátonyos tengert s recsegnek a hajó eresztékei, imáramulcsoltan, szorongva várja a menedéket jelző világító tornyot nemcsak a kormányos és nemcsak az agg, hanem az ifjú s a gyermek is, kiket a veszély nagysága, az élet válsága pillanatok alatt öreggké tesz. S a hajó népe egyenkint és egygyéforrva várja a szabadulás vigasztalását.

Bűnök iszapján vergődő sajkámon vártam-e a szabadulás vigasztalását? Mit felelek erre a kérdésre morzsaszédéskor? S vajjon miben és kiben reménykedtem?

2. Amikor e kérdésnél szemlélődünk, szemünk elé ötlük egy kép: „akkor ő karjaiba vevé őt és áldá az Istent“. Egy öszbeborult aggastyán karjaiba zárva tart egy csecsemőt. Kor-

hadó fán életadó, játszi napsugár. Az avatatlan elmegy mellette. Pedig ez a találkozás a szent várakozás s a legmagasabbrendű vágy beteljesedése. Vágyó várakozás, mely ösztönösen él a lélek mélységeiben, epekedik örök forrása után és rimánkodik, mint az anyját kereső gyermek, míg egyszer az édesanya meghallva a hívó, könyörgő szót, elébe toppan s ölében viszi a boldog otthonba. Csak az a csodálatos, hogy ennél a találkozásnál az aggastyán a gyermek s viszont a gyermek a menedék, kinek kis szívéen keresztül szűrődik a sötét világba, a mennynek boldogító, utat, igazságot és életet jelentő világossága. E találkozás a hajótörötteknek a várt mentőhajóval való összetalálkozása, mely az élet révpartjára visz. Simeon mindezt tudta. Simeon megérezte, hogy a vigasztalásnak és szabadításnak a lelke szunnyad a zsenge gyermeki kebelben. Simeon látott, mert igaz volt s az istenfélelem látcsövén keresztül szemlélte az Isten csodálatos dolgait.

Milyen csodálatosak is az Isten utjai! Milyen bölcsék! Az üdvösséget „minden népeknek szeme láttára készítette. Világosságot a pogányok megvilágosítására és az Izraelnek dicsőségére. De csak a Simeonok és Annák látták, kik a váltságot imádkozó lélekkel várták. Csak a pásztorok és bölcsék, akik gyermeki alázattal közeledtek és közelednek felé.

... És most mi volt nekem a karácsony? Kedves hangulat talán, melybe ablakok alatt éneklő gyermekek hangja, csillogó gyertyák, gyermekkacaj, orgonaszó ringatott? Vagy a jóteknységnek egy elegettevő alkalma s miután letettem a könyörület asztalára néhány ünnepi kalácsot, vagy egy ruhadarabot, most jó érzésem van és elégedett vagyok? Mi volt nekem a karácsony? Pihenés? Szórakozás?

Ez a kérdés! Vallhattam-e boldog örömmel: Uram! „Látták az én szemeim a te üdvösségedet“. Mely hitvallástevésen át-rezdül a fájó büntudat is: „ismerem az én bűneimet és az én vétkem szüntelen előttem forog“, (51. Zs. 5.) benne remeg a vágy: „add vissza nekem a te szabadításod örömét“ (51. Zs. 14.), benne ujjong a bizonyosság: „megjelent az Isten idvezítő kegyelme minden embernek“ (Tit. 2, 11.) s mindenek felett benne triumfál a diadalmas hit: „nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!“ (118. Zs. 17.).

Oh! áldott karácsonya volt annak, aki átérezte a mennyei Atyának mentő, megtartó szeretetét és megváltott volta tudatában indulhat tovább. Aki alázattal megismerte és megvallotta a bethlehemi bölcső mellett: bűnös vagyok, semmi vagyok, de megszületett a Megváltó s megszületett bennem is. Jézusban, Jézus által új programmom van, másként látom a világot, benne céljaimat, hivatásomat. „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.“ Azzal az élő hittel: „Te vagy reményem sziklaszála, erősségem én Istenem!“ hirdeti az Úr cselekedeteit. Hirdeti gyermeki hálával, alázatos engedelmességgel, áldozatos szívvel, azzal a szeretettel, mely világít, melegít, együttérez, megbocsát,

vigasztal, osztogat, magát adja, nem szokásból, nem félelemből, hanem mert másként nem tehet, ez a lénye, mint a gyümölcsfáé, mely virágjával, gyümölcsével, minden rotszálával szolgál. Hiri deti az Úr cselekedeteit azzal az örvendezéssel, hogy Istennek Jézusban megváltott gyermeke. Örököse mennyei örömöknek.

Elmondhatom-e ily érzésekkel, Uram látták az én szemeim a Te üdvösségedet?!

3. Ennek a győzelemnek az eredménye: a lelki életnek teljes virágbaborulása, az Istenben való békesség.

„Mostan bocsátod el Uram a te szolgálodat a te beszéded szerint békességben.“ Kicsendül e szavakból a népe jobb jövőjét imádságos szívéen viselő presbiternek beteljesedett vágya feletti hálás öröme és kicsendül Simeonnak, a test szerint aggastyánnak, de lélek szerint örök ifjúnak élő reménysége.

Simeon a várakozás, a találkozás lépcsőjéről most a békesség lépcsőfokára lép, hogy onnan tovainduljon a békesség örök birodalmába s az Isten királyi széke előtt szolgáljon a többi vénekkel. Boldog Simeon! áldott telt arany kalász, melynek minden szemén kiábrázolódik az istenkép, — kalász, kit bearanyozott a bethlehemi gyermek mennyei mosolya, kit arató angyalok hervadatlan koszorúba kötnek, hogy oda helyezzék az örök Gazda asztalára.

Simeon békessége nem a halál enyészete, hanem az örökélet békessége. És ne is gondolja senki, hogy a békesség csak a fáradt öregek, a tört aggok természetes öröme és kivánsága, tulajdona lehet az aggnak avagy ifjúnak egyaránt. Az igazi békesség nem kornak járuléka.

És az igazi békesség csodálatos valami. Nem életkörülmények napraforgója, nem lehet pénznek ellenértéke, nem a világ a tulajdonosa és így nem is osztogatója. A békesség egyszerűen és egyedül: Jézus! A Simeon karjai között mosolygó csecsemő, kiben közeleg a próféta a menny minden szépségével, a főpap a szeretet és szolgálat utólérhetetlen önfeláldozásával s a kegyelem szent forrásaival, — közeleg a király, ki sírjából kilépve győzhetlen kőszálként áll meg, hirdetve: én vagyok az élet, én vagyok a békesség.

Morzsaszedéskor megvizsgálom a lelkemet, kerestem-e s megtaláltam-e a békességet.

A karácsony ünnepeinek kettős bérce s az ó év estjének és az új év reggelének páros csucsa között úgy huzódik meg szerényen e csendes vasárnap, mint egy tengerszem, melyben megfürdik a bércekről lesikló napsugár. A turista fellép a bércek ormára, de leérve gyönyörködéssel tekint a tengerszem mély, tiszta tükrébe is.

Jó minékünk itt a két ikerünnep közti ez egyszerű ruhába öltözött vasárnapon is belétekinteni az evangélium tükörébe.

Vajha simeoni arcvonásokat tükrözne vissza!

Bakay Péter

apostagi főesperes-lelkész.

Három arc.

Ó-év estéjére.

139. Zsoltár 7. v.

Ebben az órában is érkeznek a földre és távoznak a földről emberek, ebben az órában is éppen úgy vannak örvendező és szenvedő szívek az emberi világban, mintahogy napfény és sötétség, forróság és didergés mindig eloszlik ezen a földön... Most is szállnak a madarak napnyugat felé, most is ostromolja a tenger a partokat, most is futnak mindenfelől a folyók, egymásba ömlenek és elveszítik a nevüket, mintahogy életünknek ez az esztendeje is most véget ér, beömlik az elmúlt évek közé, elszáll, vissza nem tér többé... Jól tudjuk, hogy minden elmulás igazában csak átalakulás, jól látjuk, hogy minden, ami él, szakadatlanul forrong, változik, alakot cserél, részekre bomlik s újra összeáll örök törvények uralma szerint, tisztán érezzük, hogy lelkünk minden hite, szívünk minden dobbanása és reménysége azt mondja, hogy nincsen enyészet, pusztulás és elmulás, hanem diadalmas és örökkévaló élet van most is és mindig mindenekben, — mégis nem tudjuk ebben az órában kivonni lelkünket ama megilletődés alól, mellyel életünk mulása, esztendőink folyása felé tekintünk.

1. *A mulandóság arca tekint utánunk a mögöttünk levő esztendőből.* Ne menjünk el belőle anélkül, hogy komolyan és figyelmesen ne nézzünk vissza reá. Emlékezzünk arra, hogy elmulásra született már akkor is, mikor hozzánk érkezett. Szívünk sok reménységgel, sok szeretettel fogadta és hozott ugyan egyik kezében nekünk is szeretetet és örömet éppenugy, mint mindenkinek, de nekünk is nyújtott másik kezéből gondot, bánatot, csalódást. Az út, amelyen végigvezetett minket, virágot és bojtortjánt, eredményt és kudarcot, lelkesülést és csüggedést, gyarlóságot és némi jót egyaránt mutatott nekünk, de rajta volt minden az elfogyásnak, az elmulásnak az árnyéka. Mondjuk meg most róla, hogy jól volt ez így. Bölcs törvény ez, melyet Isten maga helyezett a világba. Milyen gögősek, elbizakodottak és vakmerőek lennénk, ha örömeink, reményeink és sikereink elmulásnak, megváltozásnak nem volnának alávetve. Milyen hihetetlenül bele tudnánk keményedni bűneinkbe, önző és gonosz indulatainkba, ha ezek az indulatok és szenvedélyek is mulandók, meggyengülők és elváltozók nem volnának mibennünk. És mennyire elmerülnénk fájdalmaink és veszteségeink keserűségekbe, ha ezek is megenyhülők, megvigasztalók és megjobbítók nem volnának mibennünk. Bizony e világ nélkülözői és nyomorgói felett, mint édes reménység ragyog az, hogy szomorú napjaik felett is él a változásnak és elmulásnak a törvénye, — e világ megkissebbített és megtiport nemzetei felett is él az igazságtalanság mulandóságának bizonyossága és mink is, mint az egyszerű és tiszta keresztyénségnek a mustármagjai, hisszük a mi visszaszorítottágunk és mesterséges akadályozásaink tarthatatlanságát...

2. Ime látjátok, a mulandóság arca néz reánk az elmuló esztendőből. Szívünk fáj és csak hadd fájjon, mikor halottainkra gondolunk... Ma este az emlékezés apró gyertyáit meggyújtjuk a szívünkben és a szeretet szent nevében áldást küldünk közöttünk, vagy a határokon túl lévő sirjaik felé... Ők már lerótták a mulandóság adóját és a halálon túlról tanítgatnak minket a földi ember legnagyobb tanulnivalójára, hogy a *mulandóság arca az örökkévalóság arcává fényesedik át*. Nem fejezi be egyetlen szeretett lélek sem közöttünk való jelentőségét és feladatát addig, míg saját mulandóságát az örökkévalóság bizonyítékává nem szenteli, míg a szerető szíveket fel nem egyenesíti a vizionlátás reménységére és az Istentől való szeretet megszakíthatatlanságára. Óh lássátok: a szülő vagy a gyermek, a testvér vagy a hitves, a barát vagy a jóltevő, ha láthatatlanul is tovább tudjuk szeretni őket, átváltoztatják számunkra a mulandóságot örökkévalósággá és mennél többet foglalkozunk ezen az estén velük, annál inkább átváltoztatják ennek az elmúlt esztendőnek első pillantásra csupa mulandóságot mutató vonásait az örökkévalóság jegyeivé... Bizony mondom: a hívő és szerető lelkű emberek ennek a mai estének figyelmeztetései között sokkal többet találnak a mulandóság felemelő gondolataiból, mint a mulandóság lehangelő gondolataiból. A hívő és szerető lelkű emberek nemcsak azt érzik, hogy a mulandóság arca tekint utánuk a mögöttük lévő esztendőből, hanem azt is, hogy a nyomába lépő új esztendő, mint az örökkévalóság követe jön felénk és Istennek gondviselő kegyelmét hirdeti közöttünk.

Így állunk a mulandóság és örökkévalóság között ezen az estén Isten előtt, jövődönk előtt és saját lelkismeretünk előtt. Szívünket bíráló és reménység, veszteség és nyereség, hit és fájdalom meg-meghimbálja... Sok jót elmulasztottunk, sok rosszat elvégeztünk, lehetett volna bennünk több szeretet, több megértés és több bocsánat. Megbánással tekintünk a jóvátehetetlen fájdalmakra és könnyezve tekintünk a családi otthon üresen maradt helyeire. Mentegetjük magunkat vádoló lelkiismeretünk előtt, ígéretünk munkát, jószándékot, becsületes fáradozást, hűséges kötelességteljesítést családunk, egyházunk, hazánk munkaterein jövődönk előtt, de Isten előtt csak a felolvasott szent ígek szavaival állhatunk meg a bírálótnak és igazmondásnak és számadásnak ez órájában: „Hová mennék Uram, a te lelked elől és a te orcád elől hová futnék?“...

A jól megértett mulandóságnak arra kell ösztönözni minket, hogy egész szívvel, egész lélekkel és minden erővel szeressünk, dolgozzunk, higyjünk, építsünk, javítsunk, tökéletesítsünk embereket, dolgokat, intézményeket, közösségeket, mert mindezekből áll az Istennek országa. Jól megértett örökkévalóságunk pedig arra kényszerít, hogy mulandóságunkat megszenteljük és teleültessük az örökkévalóság ígéreteivel. Megmarad azonban ezen az estén az a nehéz kérdés, hogy életünknek e két nagy rendeltetése tekintetében hogyan állunk meg Istenünk előtt? Mit mondunk magunkról és hova futunk az ő orcája elől?

3. Egy lelkipásztort karácsony szent estéjén haldoklóhoz hívtak. Egészen kialvóban volt már életének mécsese, a távozóban lévő lélek nehezen tért már vissza, hogy az utolsó urvacsorából erőt nyerjen a nagy utra. De akadozó szavakkal mégis megtette a vallomást, elismerte földi bűneit s megbocsátott az ellene vétőknek olyan vágyakozással, ahogy ő kereste Isten bűnbocsátó kegyelmét. Csendben álltak körül szerettei s elfogta fájó szívüket az öröm, mikor látták, hogy mint ömlik el arcán a megbékülés. És a lelkipásztor a szegényes lakásban ekkor vette észre, hogy a későre járó estében még mindig ott áll a feldiszített és még meg nem gyújtott karácsonyfácska az ablak mellett és hogy a haldokló nagymamának két kis leányunokája fehér ruhába öltözködve illedelmesen és a halál közelségétől megrettenve várakozik, hogy a karácsonyfát meggyújtásuk számukra. Odaállt a két kis leánnyal a karácsonyfa elé, meggyújtotta a gyertyácskákat és halkán elénekelte és elimádkozta velük a karácsonyi éneket és imádságot. És a mulandóság és örökkévalóság közötti perceket élő, nagy szenvedéseket hordozó öreg testvérünk szemei odafordultak a megfényesedett karácsonyfa felé, annak ragyogó és csillogó ágain túl felragyogni látta az ő Üdvözítőjének áldott arcát és az örökkévalóság küszöbét átlépő lélek odamenekült hozzá, mert hová futnánk Istennek igazsága előtt, mi bűnös halandók, mint az ő kegyelmének egyetlen zálogához: Megváltó Krisztusunkhoz!?!...

Így jelenik meg a földi évek ajándékát még bíró keresztyén szívek előtt is e megöregedett esztendő utolsó óráiban a mulandóság és örökkévalóság arca fölött Krisztusnak, az élet fejedelmének, Krisztusnak, a halál meggyőzőjének, *Krisztusnak, az örökkévalóság királyának töviskoronás arca*. Ő járt a mi életünk mulandóságának útján, ő megizlelte a mi örömeinket és szenvedéseinket, hordozta bűneinket és csalódásainkat, szenvedett a keresztfának súlya alatt: kihez mennénk máshoz, hová futnánk máshoz erőért, segítségért, jószágért, bocsánatért, kegyelemért, mint őhozzá? Ő átment mi előttünk a mulandóságból az örökkévalóságba, megdicsőítette őt az Atya, odaadta neki az országot és az ítéletet, — mikor e mai estén megrettent szívünk az örökkévalóság partjai felé tekint, hová mehetnénk máshoz, mint őhozzá, — ő gyűjti egybe, ő hívta magához szeretteinket, csak nála kapunk reménységet és új hazát... Ő átvilágít a sirbahanyatló esztendő homályán, ő felénk néz az újesztendő ígéretei közül, — feleljünk tehát mulandóság és örökkévalóság közé állított földi életünk e komoly estélyén szent ígének kérdésére igaz, erős és bátor hittel: „Hová mennék, Uram, a te lelked előtt és a te orcád előtt hová futnék? A te szent Fiaid az én Megváltóm, őt keresem, ő legyen velem, szeretteimmel, templomommal, földi hazámmal ma éjszaka és mindörökké“... Ámen.

Kemény Lajos
budapesti esperes-lelkész.

Három eszköz a jobb jövő kialakítására.

Ujévi.

Róm. 8, 24—26. b.

Van Olaszországban egy márványhegység, amely gyönyörű fehér tömbjei révén világraszóló nevezetességre tett szert. Aki elmegy mellette és csak egy futó pillantást vet reá, az nem lát mást, csak szürkés sziklákat. Aki behatol a márványhegység belsejébe és feszült figyelemmel tekint maga körül, föltárult kőfejtőket lát, amelyeknek fehér sziklatömbjei szinte elvakítják a szemet. De ha valaki költői szemmel és elmélyedő tekintettel nézi ezeket a fehér, a napfényben szinte izzó márványtömböket, akkor azok megélednek előtte: látja lelki szemeivel, amint a még alvó sziklák a szobrász kezének érintésére életre kelnek és amint kialakulnak belőlük az eljövendő évszázadoknak a koronát és bibort hordozó uralkodói, a komoly és megfontolt államférfiai és a kemény, marcona vonású hadvezérei. Ott áll előtte egy szinte végeláthatatlan csapat, csak hogy még mintegy fehér fátyollal eltakarva. Szeretné nevükön szólítani őket, de nem ismeri a nevüket és így némák maradnak azok.

Az ujesztendő, amelynek az első reggelén áhítatos lélekkel gyülekeztünk össze, ehhez a márványhegységhez hasonlít. Némelyek csak egy futólagos pillantást vetnek reá, lezárlják üzleti könyveiket, új évszámot írnak a régi helyébe és azután dolguk után látnak, mintha semmi sem történt volna. Mások feszült figyelemmel várják az óesztendő utolsó tizenkét óraütését, de csak úgy tekintik azt, mint a túlradó vidámság és öröm jelét. Mi azonban komoly elmélyedéssel tekintünk bele abba a hosszú időbe, amely mint életünk egy jelentékeny darabja az ujesztendővel ismét itt fekszik előttünk. Így szemlélve az újévet, annak az elkövetkező napjai alakot öltenek előttünk: némelyek az öröm ragyogó, mások a mindennapi élet és munka szürke és megint mások a gyász fekete ruháját. Még fátyol takarja el azokat szemünk elől, úgy hogy még a hozzánk legközelebb álló alakokat sem látjuk világosan: még a közvetlenül előttünk álló napok eseményeit sem ismerjük. De ha az ujesztendő napjainak még a nevét sem ismerjük, az az egy bizonyos, hogy mi magunk vagyunk azok a szobrászok, akik az ujesztendő alvó márványából a mi jobb jövőnk képét kialakítjuk. Fogjunk hát hozzá Isten nevében az újév reggelén ehhez az áldott munkához!

Azt a három eszközt, amivel az ujesztendő márványából a mi jobb jövőnk képét kialakíthatjuk,

ebben a három szóban nevezi meg szentigénk: 1. uj reménység; 2. uj kitartás és 3. uj lélek!

1. Az első eszköz, amivel az újév márványából egy szebb jövőnek képét kialakíthatjuk, az *uj reménység*. A szobrász csak

úgy alakítja ki a márványtömbből a szobrot, ha él lelkében az a reménység, hogy a munkája sikerülni fog. Az ujesztendő márványából mi is csak reménységgel alakíthatjuk ki boldogabb jövődönknek képét. „Reménységben tartatunk meg” — mondja szentigénkben az apostol.

Igaz, az elmúlt esztendők sok csalódása és nyomorúsága szinte elfelejtette velünk a reményt. Amint a zsoldárköltő az elmúlt esztendőkre tekintve, csüggedten sóhajt föl: „Elragadod a mi esztendeinket, olyanokká lesznek, mint az álom”, úgy mi is szinte reményt veszve látjuk, hogy a világháborúban kitört és utána sem csillapult, óriási világviharok elragadták és olyan zátonyra vetették a nagyvilágnak és vele együtt nemzetünknek hajóját, amelyről hiába próbálják kivontatni és nyugodtabb s boldogabb idők révpartja felé elindítani a világnak felelős államférfiai a megrémült utasokkal tele hajóóriást. Látva a sok hasztalan tanácskozást és sikertelen kísérletezést, érezve a sok csalódást, keserű kiábrándulást és a nyakunkba szakadt temérdek gondot és szenvedést, csak mint egy édes álomkép tűnedezik föl előttünk a régi idők nyugodt boldogsága: vágyakozva nyújtjuk ki utána a kezeinket, de csak az üres semmiségbe markolnak azok. Csoda-e így, ha az ujesztendő reggelén reménytelenül vetjük föl magunk előtt a kérdést, hogy mit ragad el tőlünk az ujesztendőnek folyama: vajjon nem a még megmaradt kis nyugalmat is-e és mit hoz nekünk az ujesztendőnek kínos álma: vajjon nem újabb csalódásokat, nyomorúságokat és keresztteket-e?!

Sziclás partok között hány-vet egy hajót a dühöngő vihar. Az utasok arcán reménytelen kétségbeesés. Csak egy kisfiú hallgatja nyugodt mosollyal a fölkorbácsolt hullámok vad moráját: a kormányos fia és szól bátran a kezüket kétségbeesetten tördelő emberekhez: mit félték, hiszen atyám a kormányos?!

Az ujesztendő napján nekünk, reményvesztett, csüggedező embereknek, akik szorongva nézzük, hogy olyan hullámokon vergődik az emberiségnek, nemzetünknek és egyéni életünknek az élethajója, amelyek az örvénybe veszéssel fenyegetik azt, ilyen gyermeki reménységre és bizodalomra van szükségünk! Szükségünk van arra a reménységre, amely ezt vallja: Atyám a kormányos! Az én bölcs Atyám, aki még sohasem terelte rossz utra az ő hajóját és az én erős Atyám, aki parancsol a szélvésznek és viharoknak! Bizony, ezekben a nehéz és veszedelmes időkben csak a „reménységben tartatunk meg!” — Az őskori monda szerint Pandora egy kincsekkel tele szelencét kapott ajándékba az istenektől. Mikor kinyílt a szelence fődele, kirepültek belőle a kincsek, egyedül csak a reménység maradt hátra benne. Azok a viharok, amelyek ott dühöngenek az emberiség élethajója körül, nyitogatják a mi Pandora-szelencénket és egymás után röpitének világgá belőle minden értéket: nyugalmat, békességet, anyagi és szellemi erőt, — vigyázzunk, hogy legalább utolsó kincsünket, a reménységet el ne sodorják!

De hát most, amikor a népek féltékenységének és meg nem értésének orkánjai között vajudik a föld és talán egy új világot és abban egy új, nagy gazdasági és társadalmi átalakulást készül megszülni, mi a kezességünk arra, hogy megtaláljuk a viharok között a jövődönnek biztos és szilárd talaját? Az a Krisztus, akinek neve föl van írva az újév kapuja fölé! Az ő keresztje, amely ott ragyog a világnak ker. népei fölött, biztos kezességünk arra, hogy a viharok között is a jövődő szilárd talaján vethjük meg a lábunkat! A XV. század végén egy merész portugál hajós Afrika legdélibb csucsáig jutott, de mégsem hódíthatta meg az új földet, mert visszafordulásra kényszerítették a heves viharok. Fölállított egy keresztet a tőle elhagyott földön és a „viharok foka” nevet adta annak. Uralkodója más nevet adott a fölfedezett földnek: „jóreménység fokának” nevezte azt el. Nem csalta meg ez az elnevezés, mert alig néhány esztendő múlva egy másik merész hajós kelt utra, megismerte a kereszt jeléről és végleg uralkodójának a tulajdonává hódította azt a földet. Értitek-e, testvéreim? Krisztusnak a keresztje ki van tűzve és fönnen ragyog a ker. nemzetek fölött. Vajjon föltételezheti-e a hívő lélek, hogy ennek a szent jelnek az utmutatása mellett ne találják meg a mostani viharok foka helyett a jóreménység fokát és azzal együtt a megértést, a szolidaritást és azok nyomában a nyugalmat és a nyomorból való fölemelkedést a világnak ker. népei?! Az ujesztendő reggelén hát szent reménységgel biztassuk csüggendező szívünket a zsoltárköltővel: „Miért csüggednél el, én lelkem és miért nyughatatlankodnál énbennem? Bizzál Istenben, mert még hálát adsz neki, a te szabadítódnak és Istenednek!”

2. A második eszköz, amivel az ujesztendő márványából a mi boldogabb jövődönk képét kialakíthatjuk, az *uj kitartás*. A szobrász csak úgy alakíthatja ki a márványtömbből a szobrot, ha kitartással fog hozzá a munkájához. Az ujesztendő márványából mi is csak kitartással alakíthatjuk ki jobb jövődönknek képét. A jobb jövődő képének kialakítására reménység és Istenbe vetett bizalom is szükséges, de mellette a saját közreműködésünk, erőnk és kitartásunk is nélkülözhetetlen. „Amit nem látunk, azt békességes tűréssel várjuk” — mondja szentigénkben az apostol. Ha pontosabban fordítjuk le nyelvünkre az apostolnak ezeket a szavait, akkor ez a mondat így szól: „Amit nem látunk, azt kitartással várjuk” (Czeglédy), vagyis a még meg nem látott jövő felé kitartással igyekezzünk.

Sokan nem a kitartás jelszavával, hanem panasszal az ajkukon és a szívükben lépik át az ujesztendő küszöbét. Igaz, van okunk a panaszra, akár nemzetünknek, akár egyházunknak, akár a magunk lelkének állapotát vesszük is szemügyre. Nézzétek nemzetünk állapotát! Amikor azt kell látnunk, hogy népünk fiainak egyrésze, feledve a nemzetnek közjavát, azokhoz az özönvíz előtti emberekhez hasonlóan, akik az Irás szerint csak „ettek, ittak, vettek, adtak, ültettek és építettek” (Lukács

17, 28.), csak a maga életét éli és csak a maga érdekeit tartja szem előtt; amikor azt kell látnunk, hogy nemzetünk féltett egységének az omladozó palotája fölött vészjóslóan keringenek a vallási és társadalmi gyűlölködésnek halálmadarai: vajjon nincsen-e okunk akkor a panaszra? Nézzétek egyházunk állapotát! Egyházunk kereszttel, konfirmál, esket, hirdeteti az igét és kiszolgáltattatja a szentségeket, de meg tudja-e szüntetni a vallási közönyt, tud-e a gyermekek lelkébe olyan erős vallásos érzést önteni, hogy az az ifjú szívekben a kételkedések és lelki forrongások időszaka után is megmaradjon és tud-e olyan ker. családokat alapítani, amelyeket állandóan áthat a vallási fegyelmezetség szelleme? Nézzétek a magunk lelkének állapotát! Lehet-e életnek nevezni azoknak a szüklátóköri lelkeknek az életét, akiknek a gondolatai mindig csak a saját kicsinyes énjük körül forognak, mintha csak az volna a nap, akiknek az érényei csak nemleges tulajdonságokban, ennek, vagy annak a véteknek a kerülésében és a hiányában állanak és akik csak akkor tudják magukat megelégedetteknek nevezni, ha a külső jólétnek és kényelemnek a puha párnáin pihenhetnek?

A panaszra van tehát okunk, akár nemzetünknek, akár egyházunknak, akár a magunk lelkének állapotára vetjük is a tekintetünket. De hát ér-e valamit a panaszkodás? Hogy az ujesztendő márványából a mi áldásosabb jövőnk képét kialakíthassuk, nem panaszra, hanem kitartásra van szükségünk! Nézzétek azt a Jézust, akinek a neve az ujesztendő első napjának homlokára van írva! Kérdezem: ő, a mi példaképünk, talán megelégedett azzal, hogy panaszkodott a világ romlottsága fölött és nem inkább arra törekedett-e a hiábavaló panaszkodás helyett, hogy tanítványait emberek halászaivá, apostolokká, munkatársaivá tegye, akik reá vessék kezüket az ekeszarvára és szakadatlan munkával és kitartással igyekezzenek megváltoztatni a világnak képét? Az ujesztendőben tehát nekünk is új kitartásra van szükségünk! Ha kifogásoljuk nemzetünk közállapotait, fáradozzunk önzetlenül a közügyért és dolgozzunk ne a magunk érdekéért, ne is csupán a magunk társadalmi osztálya, vagy felekezete előnyeiért, hanem nemzetünknek közboldogságáért, hogy így legalább a magunk szűk körében hinthessük el azokat a nemes magvakat, amelyekből nemzetünk boldogabb jövődjének aranykalászái kisarjadhatnak! Ha kifogásoljuk egyházunk állapotát, tegyünk róla kitartó munkásságunkkal, hogy hő lelkesedés hassa át a szíveket és benső, mélységes vallásos élet szentelje meg a családi hajlékokat! Ha kifogásoljuk a magunk lelkének állapotát, legyünk rajta, hogy az önzésnek a tömegek lelkét elbódító köde megrikkuljon és a nemes érények s a magas eszmék iránt való fogékonyság töltse el a szíveket! Ha az ujesztendő márványából az új kitartás vésőjével igyekezünk a mi áldottabb jövődjünk képét kialakítani, meglássátok, nem lefelé, hanem fölfelé vezet szebb jövődjünknek a fényes útja!

3. Az utolsó eszköz, amellyel az ujesztendő márványából a mi áldottabb jövendőnk képét kialakíthatjuk, az *uj lélek*. A szobrász csak úgy alakíthatja ki a márványtömbből a szobrot, ha a Génius, a szellem, a lélek irányítja a munkáját. Az ujesztendő márványából mi is csak *uj Lélekkel* alakíthatjuk ki jövendőnknek képét. Jövendőnk képének a kialakítására kitarásra is szükség van, de bármekkora legyen is bennünk a kitartás, jövendőnk a fölülről való Lélek nélkül meg nem teremthetjük. „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradsanak annak építői” — mondja a zoltáráköltő. „A Lélek van segítségére a mi erőtlenségünknek” — mondja szentigénk.

Az ujesztendő kezdetén, amikor még olyan élénk lelkünkben a múlt emléke, kétszeresen érezzük a mi erőtlenségünket. Avagy ha megkérdeznék a múlt esztendő napjait, egyiket a másik után, nem tennének-e azok szomorú tanubizonyoságot arról a mi erőtlenségünkről, hogy itt egy szenvedélyünkkel nem tudunk megbirkózni, ott az irgalmatlanság lelke volt erősebb a lelkünknel, amott meg az Isten akarata helyett a körülmények hatalma uralkodott rajtunk? Ha ezekkel az erőtlenségeinkkel segítség nélkül lépnénk át az ujesztendőbe, minden jóigyekezetünk mellett is csak azt mondhatnók az apostollal, hogy „akaratumk vagyon a jóra, de hogy azt véghezvigyük, nem tehetjük.” Hogy az ujesztendőben erőt vehessünk a mi erőtlenségünkön, az Istennek arra a Szentlelkére van szükségünk, amely kisöpri a mi lelkünk régi épületének bemocskolt szobáiból a bűnök miazmáit és helyettük az erényeknek angyali seregét telepíti meg azokban. Ezt az erősítő munkát csak az Isten Lelke tudja a mi lelkünkben elvégezni. Az egyik nápolyi templomban van egy kép, mely a bűnből való kiszabadulást ábrázolja. Egy herkulesi erejű ifjú mindaddig hiába akarja szétépíteni azt a hálót, amelybe belebonyolódott, amíg csak angyal nem siet a segítségére. Világosan hirdeti ez a kép, hogy a bűnök hálójából való kiszabadulásra nem elég az ember saját ereje, hanem arra angyali erő, az Isten Lelkének ereje szükséges. Ezt az erőt kérjük az Úrtól az ujesztendő reggelén esedező fohászokodással:

„Ó Atyánk, Szentlelkeddel
Mindnyájunk szívét töltsd el,
Hogy éljünk oly életet,
Amely kedves teneked!” (Dtúli Ék. 161, 10.).

Reámutattam arra a három eszközre, amivel az ujesztendő márványából a mi szebb, boldogabb és áldottabb jövendőnk képét kialakíthatjuk. Kezünkben és szívünkben ezzel a három eszközzel: az új reménységgel, az új kitartással, az új Lélekkel nyuljunk hozzá az ujesztendő márványtömbjéhez és ki fog bontakozni abból egy szépséges alak: a mi jobb jövendőnk ragyogó képe! Amen.

Zongor Béla
körmendi esperes-lelkész.

Krisztus megmondja a világnomoruság okát.

Újév u. vas.

Máté XVI. 1—4.

Kevés esztendő lehet, amelyet az emberek nagyobb szorongással, a bizonytalanság kinzóbb érzésével kezdtek meg, mint mi ezt az 1932. esztendőt, amelynek első vasárnapján gyülekeztünk ma össze Istennek házában. Bármerre tekintünk, mindenfelé nehéz viszonyokat, testi, lelki nyomorúságot láthatunk, az inségnek szívetmargoló szava jut fülünkhöz. Micsoda megváltás volna számunkra, — sóhajtják sokan, — ha volna egy olyan vezérünk, akit valamennyien bizalommal követhetnénk abban a biztos tudatban, hogy nyomorúságunk sötét éjszakájából a boldogság derült hajnalára vezet ki bennünket.

Testvéreim, hirdetem néktek, ismételten, szüntelenül hirdetem, hogy van az emberiségnek, van minékünk ilyen vezérünk: Jézus Krisztus, ki szenvedett egyszer a bűnökért, mint igaz a nem igazakért, hogy minket Istenhez vezéreljen, aki Istennek jobbán van, felmenvén a mennybe; akinek alávetettek az angyalok, hatalmasságok és erők, akiről a mai vasárnapra rendelt evangéliumi szentlecke szerint Isten így tesz bizonyosságot: „Ez amaz én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm.”

A sötétségről a világosságra vezető Vezérünk szól hozzánk az imént felolvasott szentigékben is és pedig épen a mi mostani nyomorúságunkról is beszél, megmondja nekünk annak az okát.

Krisztus megmondja a világnomoruság okát.

Ez az ok:

I. A világ nem tudja megítélni az idők jeleit.

II. Isten választott népe gonosz és parázna nemzetséggé lett.

I. „És hozzámenvén a farizeusok és sadduceusok, kísértvén, kérék őt, hogy mutasson nekik mennyei jelt. Ő pedig fellevén, monda nekik: Mikor estveledik, azt mondjátok: Szép idő lesz; mert veres az ég. Reggel pedig: Ma zivatar lesz; mert az ég borús és veres. Képmutatók, az ég ábrázatját meg tudjátok itélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok?” Ezeket az igéket olvastuk szentleckénkben.

Ezekszerint Jézushoz farizeusok és sadduceusok, a Jézus korabeli zsidóság két leghatalmasabb pártjának, a vallásos néppárt és a hatalmon levő főpapi pártnak képviselői mennek és azt kéri tőle, hogy mutasson nekik mennyei jelt. A mennyei jelen olyan jelt, olyan tettet értenek, amellyel Jézus minden kétségen kívül bebizonyítaná nézik, hogy ő a próféták által megjövendelt Messiás, a zsidó nép Megváltója. Azoknak a jeleknek és csudáknak, amelyeket Jézus már addig is tett, ezek a farizeusok és sadduceusok is tanui lehettek; hírből, hollo-másból, vagy talán mint szem is fültanuk is tudomással bír-

hattak róluk. Hisz Jézus jelei és csodatettei nem maradtak titokban; nem volt titok, hogy Jézus működése következtében: „A vakok látnak és a sánták járnak; a poklosok megtisztulnak és a süketek hallanak; a halottak feltámadnak és a szegényeknek evangéliom hirdették.” De nekik ez nem volt elég, nekik valami nyilvános, minden kétséget kizáró, egyenesen az ő számukra adott mennyei jel kellett volna akkor, hogy elismerjék, hogy a Názáreti Jézus a Messiás, a Krisztus.

Jézus kérésüknek nem tesz eleget, nem mutat nekik mennyei jelt, mert az, amit Ő addig tett és mondott, az mindenkinek, akinek van szeme a látásra és füle a hallásra, elég ahhoz, hogy felismerje, igenis Ő messiás, a Krisztus a világ Megváltója. Nincs tehát szükség arra, hogy Ő még ezen felül is, valami különös jellel adja ezt az emberek tudtára s egyáltalán nincs értelme annak, hogy ezeknek a farizeusoknak és sadduceusoknak, akik ellenséges indulattal, kísértő szándékkal mentek és beszéltek kozzá, külön mennyei jelt mutasson.

Ugyanis, ha ezeknek meg nem keményedett volna a szívek, akkor, amint az ég jeleiből, az ég ábrázatáról, az égnek este, vagy reggel való vörösségéből tudtak következtetni a jó, vagy rossz időjárásra, úgy az őket körülvevő viszonyokból és mindabból, amit Jézus már tett és mondott, felismerhették volna, hogy ő a Messiás. Nekik azonban azok iránt a jelek iránt, amelyeket Jézus az idők jeleinek nevez, nem volt érzékük. Az ő számukra ezek a jelek és csodák hiábavalók. Ennélfogva Jézus nem is szolgál a számukra külön jellel, hanem azt mondja, nem adatik nekik jel, hanemha a Jónás prófétának a jele, amin az ő halálát és feltámadását érti.

Testvéreim az Úrban! Üdvözítőnk felolvasott szentleckénkben azt mondja képmutató ellenségeinek: „az ég ábrázatját meg tudjátok itélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok?” Ezekben a szavakban benne van ezeknek az embereknek az egész élettragédiája. De én úgy érzem, hogy ezek a szavak világosságot vetnek a mai emberiség élettragédiájának, a mai világ nyomorúságának az okára is. Az ok az, hogy az emberiségből hiányzik a fogékonyság, a képesség azoknak a jeleknek a felismerésére és igaznak tartására, amelyek azt hirdetik, hogy a Názáreti Jézus a világ Megváltója.

Azok az evangéliomban szereplő farizeusok és sadduceusok tudomással birhattak arról, amit Jézus cselekedett és tanított. A mai emberiség is tudomással birhat Jézusról, megismerheti őt. Hiszen Ő Szentigéjében most is közöttünk van, most is beszél hozzánk. De amint a farizeusok nem tudtak eljutni arra, hogy benne teljes odaadással felismerjék a Messiást, a Krisztust, a Megváltót, épenúgy a mai emberiségből is nagy általánosságban hiányzik az a felismerés és meggyőződés, hogy Jézus a világ Megváltója, az Út, az Igazság és az Élet.

A Jézus korabeli zsidóság, a farizeusok és sadduceusok népe várta a Messiást, a Szabadítót. A mai kor is vágyik a

Megváltó után. A szabadulás után való vágy ugyanis a nyomorúságban levő emberi léleknek benne van a természetében. Tehát a mai emberiség is keresi a Szabadítót. És sokan úgy vélekednek, hogy ebben, vagy abban meg is találták. Egyesek azt mondják, hogy az ész, a természetet, a világot legyőző ész, a felvilágosodás a Szabadító. Mások úgy vélekednek, hogy a Mammon, az anyagi vagyon, a hatalom, a gazdagság volna a Megváltójuk. Az emberiség egyre növekedő lelki, testi nyomorúsága azonban fájdalmasan cáfolja meg őket, mert vérrel és könnyel bizonyítja, hogy az ész nem válthatja meg az embert a nyomorúságtól, a vagyon, a hatalom sem válthatja meg.

Az igazi Szabadító az Úr Jézus Krisztus. A mai kor, amelynek általános világnomorúságában az észnek és a Mammonnak, mint szabadító, megváltó hatalomnak a teljes kudarca nyilvánul meg, világos jelekkel mutat Jézusra, mint Megváltóra. Az egész mai világkavarodásból észreveheti, akinek van füle a hallásra és van szeme a látásra, hogy „nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk.“

Jaj a világnak! Azért jaj neki, mert nem akarja felismerni az idők jelét!

II. Testvéreim! Jézus, miután a farizeusoknak és sadduceusoknak azt mondta: „Képmutatók, az ég ábrázatját megtudjátok itélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok“, a jelenlevő közönséghez fordul és annak füle hallatára mondja: „E gonosz és parázna nemzetség jelt kíván; és nem adatik néki jel, hanemha a Jónás prófétának a jele.“ A farizeusokat és sadduceusokat gonosz és parázna nemzetségnek nevezi.

Ez a kitétel: gonosz és parázna nemzetség, az Ószövetségben, a prófétáknál is gyakran előfordul. A próféták sokszor nevezik a választott népet gonosz és parázna nemzetségnek. Ezekkel a szavakkal úgy a próféták, mint Krisztus Urunk az Isten iránt tanusított hűtlenségét juttatják kifejezésre. Nem úgy értendő ez tehát, mintha a megszokott értelemben vett paráznaságról lenne csak itt szó, mintha a VI. parancsolat ellen vétkeztek volna olyan mértékben, hogy ezért kell őket a parázna jelzővel illetni, hanem arról van szó, hogy elpártoltak Istentől, az Isten iránt való hűtlenség bűnébe estek. A ószövetségi próféták ugyanis Izraelnek Istenhez való viszonyát úgy fogták fel, hogy az olyan, mint a házastársaknak egymáshoz való viszonya. Ennélfogva illették az Istentől való elpártolásnak, az Isten ellen elkövetett hűtlenségnek a bűnét a paráznaság nevével. Jézus is ezen ószövetségi felfogás alapján nevezi itt a farizeusok és sadduceusok népét gonosz és parázna nemzetségnek.

Szomorú dolog, amikor egy nép, amelyet Isten magának kiválaszt, amelyet a jótétemények özönével áraszt el, elpártol Istentől, gonosz és parázna nemzetséggé lesz. Pedig, testvéreim, ez a rettenetes jelző nemcsak az Istentől elpártolt Izraelnek, a

farizeusok és sadduceusok népének a jelzője volt, hanem sajnos ráillik Isten választott népére, sőt ha az igazságot keressük, azt kell mondanunk: ezt a jelzőt egyenesen alkalmaznunk kell Isten mostani választott népére, a keresztyén világra is. A mostani keresztyénség is nagy általánosságban elpártolt Istentől, aki úgy szerette a világot, hogy az ő Egyszülöttét adta érette, gonosz és parázna nemzetséggé, hűtlen nemzetséggé lett.

Rettenetes kemény ténymegállapítás ez. Talán nem is igaz! Tekints körül, testvérem és próbáld megcáfolni! De előbb lásd, hogy nem hűtlenség-e az, amikor a keresztyén nemzetek, akik magukat Krisztusról, az isteni szeretet megtestesüléséről nevezik, a legvadabb gyűlölködésben élnek és kapzsiságból, önzésből nem akarják egymást élni engedni? Vagy micsoda hűség az, amikor a keresztyének, ahelyett, hogy Istent mindennek felett félnék és szeretnék és csak őbenne biznának, örült táncot járnak az aranyborjú, a mammon körül? És nem hűtlenség az, amikor a „békesség evangéliomának hívei“ a gyűlölködés, meg nem értés máglyájának testet, lelket sorvasztó tüzét élesztgetik állandóan?

Bizony hűtlen, gonosz és parázna nemzetséggé lett a keresztyénség. A hivatása, a feladata az, hogy választott nemzeti-ség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép legyen s lett gonosz és parázna nemzetség. Ez az oka annak a nyomorúságnak, amelyben élünk, ez az oka a világ nyomorúságának.

Testvéreim az Úrban! A mi vezérünk, a Krisztus szól hozzánk az új évnek ezen első vasárnapján. Ő szólni fog mindaddig, amíg a kegyelemnek számunkra nyújtott ideje le nem jár. Ma nyomorúságunk okára mutatott rá. De nem csak ennyit tesz értünk, hanem a nyomorúság orvosságát is nyújtja számunkra, nyújtja önmagát. Végtelen szeretettel hívogat: Jöjjetek énhozzám! Ha hallgatunk Őreá, gonosz és parázna nemzetség helyett szent nép leszünk, ha a világ hallgat Őreá, megszűnik a világ nyomorúsága. Ámen.

Kovács Béla
nemeskoltai lelkész.

Vizkereszt napjára.

Ézs. 60, 1—6.

A nagy idők előrevetik árnyékukat és mindig akadnak olyan Istentől megáldott szellemi nagyságok, akik a nagy idők közeledését, a bekövetkezendő nagy változásokat megérik, akik az idők jeleit megértik és felismerik bennük az Isten akaratát, üzenetét. Ezek a nagy szellemek aztán egyenesen életük célját és rendeltetését látják abban, hogy hirdessék az Isten jövődö akaratát, terveit, hogy felhívják kortársaik figyelmét is az idők intő jeleire.

Ilyen szellemi nagyságok, Istentől megáldott lelkű emberek voltak a próféták és közülök is különösen a próféták királya, Ézsaiás alakja magaslik ki, akinek könyve tele van jóslatokkal, jövődölésekkel, az idők jeleire való figyelmeztetésekkel, amelyek mindmegannyi hirdetői a bekövetkezendő nagy időknek. Ézsaiás könyve jóslatainak bizonyossága szerint a Krisztussal bekövetkezett hatalmas változások ideje már hét évszázaddal előbb jelentette a maga jövetelét és ennek jeleit épen Ézsaiás volt, aki legfőbbképen értette meg és hirdette. Erről tesz bizonyosságot a mai szentlecke is.

Ezek a szellemi óriások, mint mondtuk, Isten akaratának képviselői, akik nagy szellemi látókörükkel messze fölülmulják kortársaikat és ezek tartják fenn népük lelkében a hitet, ezek készítik elő népüket olyan feladatok végrehajtására, amelyeket maga az Isten tűzött ki a nép elé.

Izrael népe pld. elpusztult volna, ha ilyen fiai nincsenek, akik a kétségbeejtő jelenből a hitnek szárnyaival fel tudták emelni a népet olyan magasságba, ahonnan szétláthatott az élet nyomorúságai felett, amelyek sokszor minden kilátástól, reménytől megfosztották. Innen aztán meglátták Izrael fiai életük jövődő folyásának boldogabb utjait, szelidebb tájait, amelyeknek látása új reményt öntött a csüggedő szívekbe.

Az Irás szerint Ézsaiás korában „*sötétség borítja a földet és éjszaka a népeket, de rajtad feltámad az Úr és dicsősége rajtad megláttatik.*“ A próféta hitének magaslatáról már látta a láthatár szélén a Jézusban megjelent világosságnak hajnalát, amely az ő evangéliumának fényétől megvilágított örökké tartó nappalnak a kezdetét jelentette. Nagy hitének nagy magaslatáról messzire harsogott és hallatszott kiáltása a lent kicsinyes körben mozgó és ezért kétségbeesett népéhez: „*Kelj fel, világosodjál, mert eljött világosságod és az Úr dicsősége rajtad feltámadt.*“

Hasonló szerepet töltött be, mint a hajó árbockosarában ülő hajós, aki legelsőnek látja feltűnni a szárazföldet, a tengeren hánykódók legfőbb vágyát, reményét, aki harsány hangon kiáltja a lent kezüket kétségbeesetten tördelőkhöz: Föld! Útött a szabadulás órája.

Minden népnek vannak ilyen prófétái, nagy szellemei, akik főként akkor állanak elő, mikor a nemzet élete veszélyben forog és néptömege reményét és sokszor az eszét is veszti. Ez utóbbinak pedig azzal adja jelét, amivel a mi nemzetünk adta, hogy mikor már minden reménye, türelme oda, akkor még maga akarja mélyebbre ásni sirját és a forrongás öngyilkossághoz hasonló vétkét is elköveti.

A mi nemzetünknek akadtak prófétái, akadt királyi prófétája is, akik akkor, amikor a fejetlenség, a reménytelenség a tetőfokára hágott, akkor kiáltották oda erélyesen az elernyedő nemzetnek: „*Kelj fel, világosodjál*“, vagyis kelj fel és térj eszedhez magyar nemzet, ébredj fel abból a rossz álomból, amelybe

gonosz prófétáid és helyzeted ringattak, „mert eljött világosságod és az Úr dicsősége rajtad feltámadt”.

És ki mer ebben a prófeciában kételkedni?!

Izráel prófétáit és főként Ézsaiást igazolta a karácsonyi örömhír, amely a Megváltó születését jelentette. Ekkor jelent meg az a világosság, amelyet Ézsaiás már 700 évvel előbb látott feltűnni a távol jövőben, amely világosság az ő hite szerint népe boldogságának, jólétének, gazdagságának lesz az alapjává, mert „népek jönnek világosságodhoz — mondja — és királyok a neked feltámadt fényességhez”, akik szintén vágyódnak az Izráel körében „feltámadt fényesség”, a Kr. után. — Hiszen az angyalok szózata is azt mondotta, hogy a Krban támadt világosság öröme az egész föld öröme lesz.

A karácsony ünnepe ezen világosság eljövételének emlékét őrzi és így Ézsaiás hitének megvalósulását annyiban, mert népe körében támadt fel és az Úr dicsősége ott lett nyilvánvalóvá.

A vizkereszt ünnepe pedig ezen közénk jött világosságnak a diadalát jelenti. Ez az ünnep a keresztyénség egész világra szóló diadalának emlékünnepe, amely meg a prófeta jóslatainak azt a részét igazolta, mikor ezeket írta: „Es népek jönnek világosságodhoz és királyok a neked feltámadt fényességhez.”

Az a három napkeleti bölcs király, akik a betlehemi jászolhoz zarándokoltak, a ker.-ségnek, a Krnak mintegy az egész világra szóló hatását, jelentőséget jelképezik, amely a máig terjedő két évezred alatt mindinkább növekedett.

Ennek a világosságnak áldásai és szeretete ragadták szent lelkesedésre azokat a széplelkű királyokat és keresztes vezéreket, akik között, egy jó évezred után, országukat hátrahagyva, kockára tették életüket önként, csak azért, hogy a Szentföldet, ahol a Kr élt, szabaddá tegyék és hogy ők is elvihessék lelkük őszinte imádatát, — a napkeleti királyok példáját követve, — azokra a helyekre, ahol Údvözítőnk működött és arra a helyre, ahol az ő világossága kigyulladt, ahol az ő csillaga megállott, ahol a három előd tömjénnel, mirrhával hódolt, a minden királyok királyának: az Úr Jézusnak.

Lényege szerint tehát beteljesedett Ézsaiás jóslata. De egy irányban nem vált valóra, vagy legalább is nem úgy valósult meg, mint ő hitte, de ez nemzetének keményszívűségén múlt. Izráel ugyanis nem fogadta be a körében támadt világosságot s így nem lett hatalmas nemzeté.

Amíg nem jött el teljesen a megjövendőlt világosság, addig minden reménye az volt, mikor pedig feltámadt az emberiséget boldogító fényesség: a Jézus, — akkor elfordult tőle és nem akarta meglátni, hogy míg ő elfordul a közelében lévő üdvösségtől, addig a távollevők élvezik áldásait és befogadják örökérvényű Igéjét.

De ha Ézsaiásnak népe megcáfolta is prófétáját a rajta állókban, igazolták más nemzetek, akiknek története és jelen-

kori helyzete fényes bizonyossága annak, hogy mivé lehet az a nép, amelyik a Kr. világosságát befogadja.

Ha megvizsgáljuk a mai kornak két hatalmasan fellendült nemzetét, az angol és a német nemzetet, — jóllehet az utóbbi most egy vesztett háború sebeit érzi — arra a megállapításra jövünk, hogy ez a két nemzet fellendülését alapjában véve a Krban megjelent lelki világosság befogadásának köszönheti.

Ez a két nemzet rövid időn belül, az elsők közt csatlakozott a reformáció szellemi és erkölcsi újjászületést eredményező mozgalmához. Luther maga is a német nemzet fia volt. Mind a két nép úgy politikai, mint társadalmi, de legfőképen egyházi életének alapjává az Evangéliumot tette. Így erősödött meg belülről, de így készítette elő, különösen az angol nemzet páratlan tengeri hatalmát is és így szerezte gyarmatait, ahol előbb a misszionáriusok, hittérítők jelentek meg a benszülöttek között, akik megismertették a vad népekkel a Kr. evangéliumát s megnyerték őket a ker.-ségnék. Amikor ez megvolt, vagyis amikor a lelküket megnyerték, akkor aztán könnyen ment már a politikai hatalomnak külső terjeszkedése.

Anglia történetében tényleg beteljesültek ezek a felolvasott prófétai szavak: *„Akkor meglátod és ragyogsz örömtől és remeg és kiterjed szíved, mivel hozzáfordul a tenger kincszözoene és hozzád jó a népeknek gazdagsága.“* Aztán, ha nem is lépik el Angliát a tevék, de messze tengereket járnak be az angol hajók, amelyeknek száma igen nagy. Ezek a hajók hordják aztán össze azt a rengeteg aranyat, drágaságot, amely az angolokat a leggazdagabb néppé teszi. Ez mind pedig az Úr dicséretét hirdeti, aki így jutalmazza a világosság híveit.

Bármennyire is van okunk tiltakozni ellenfeleink, főként a vezetőszerpetet vivő Anglia eljárása ellen, azt az egyet feltétlen el kell ismernünk, hogy ilyen világhatalmat megszerezni, amilyent ő szerzett, csakis az Ige erejével volt lehetséges és csakis bibliás, az Ige világának fényében fürdő nép képes azt fenntartani. Ennek alapján aztán teljes biztossággal a jövőjét és sorsát is megjósolhatjuk, hogy csak addig fog fényleni, mint a tengerek királynője, amíg fényét Kr. evang.-ból meríti; amíg válnak ki köréből az Evangéliumnak őszintelelkű és önzetlen harcosai, hittérítői, akik életüket is kockáztatva visznek világosságot a pogányok közé; amíg vallási, társadalmi és családi életükben is ennek világosságában igyekeznek járni.

A Krban megjelent világosság szellemi, tehát elsősorban szellemi és erkölcsi jólétet jelent és eredményez. De az megint természetes jelenség, hogy a szellemileg művelt és erkölcsös nép könnyen terjeszti ki politikailag és gazdaságilag is hatalmát az alacsonyabb fokon állókra, és így vetheti meg alapját mesés anyagi jólétének, amilyenről Ézsaiás is álmódott és amely meg is valósult volna akkor, ha népe a Krt befogadja.

Mi nem álmodozunk mesés gazdagságról, mi nem vágyódunk arra, hogy népek szolgálják a mi nemzetünket is, hogy

a tenger kincsözöne felénk forduljon. Mi csak szép hazánk teljességét kívánjuk és anyagi jobblétünkre vonatkozó reményünket szerényen csak e csekély néhány szóban fejezzük ki: lesz még szőlő és lágú kenyér! De ezen reményeink is csak akkor válnak valóra, ha a mi nemzetünk minden megnyilatkozásában is fel fog ragyogni a befogadott krisztusi világosság, az Ige, a világ világossága; ha a mi nemzetünk, egyéneit és összességét tekintve, ennek a fénynek kisugározatójává fog válni; ha az Isten eme dicsősége rajtunk és körünkben is feltámad; ha a nemzet prófétáinak parancsát megfogadjuk és hiszünk nekik. Akkor valósulnak meg nemzeti feltámadásunkra vonatkozó reményeink is, ha az emberiség lelkét ma oly sötétben megülő erkölcsi homályt a mi nemzetünk körében az Ige hatása alatt keletkezett erkölcsi világosság fogja megtörni.

Kelj fel azért magyar nemzet és világosodjál!

Torda Gyula
domonyi lelkész.

Látások látása.

Vizkereszt u. I. vas.

Ján. 1, 35—43.

I. Az istenkézből jövő ajándékok egyik legnagyobbika az, amit látásnak, meglátásnak nevezünk. Azok közül a dolgok és benyomások közül, amik pillanatról pillanatra és napról-napra tárulnak az emberi lélek elé, észrevenni és felfedezni, meglátni azt, amit talán számtalanok néznek, de észre mégse nem vesznek, holott pedig egész új létszférák hordozói az ember számára.

Már a legrégebbi idők óta jól ismerték az emberek a borostyán különös tulajdonságát, talán még a békacomb rángatózását is látták ha az egy drótszálhoz ér — de hogy ezekben a jelenségekben egy egész új, ismeretlen világ tárul és nyitogatja kapuit az ember elé, azt bizony csak a villamosság felfedezői látták meg. — Almát a fáról leesni ki nem látott volna életében, aki embernek született a világra? De hogy ebben egy olyan erő jelentkezik, ami a holdat is röpítgeti a Föld körül stb., ahhoz már egy különlegesen látni tudó szem volt szükséges.

a) Közönséges Rabbi formájában járt fel s alá Jézus is az emberek tömegében a felolvasott szentige megörökítette események során. A vele szembejövő és a mellette elmenő zsidók szeme nem igen akadt meg rajta. De annál jobban rátapadt Jánosé, a Keresztelőé. S az ő „Isten Bárányát“ meglátó nézésébe elmerülni állunk mi is ez órán is az Isten színe elé e szent falak között, mint utódai azoknak a tanítványoknak, akikről a mai szentigében említés történik.

1. Az is sokszor megtörténik, hogy egy-egy meglátás olyan elemi erővel ragadja meg az embert, hogy annak hatása alatt

minden másról megfeledkezve, úgy jár mint Archimedes, aki állítólag a fürdőkádból ugrott ki híres tétele felfedezésekor és úgy rohant végig az utcákon kiáltozva, hogy: megtaláltam, megvan! Hogy mi, csak ő maga tudta.

A tárgyilagosan gondolkodó ember azonban akár maga jó ilyen valamire rá, akár más hívja fel ilyesmire a figyelmét, mindenesetre nem sieti el a dolgot, hanem utána néz a tényeknek és a maga ítéletét csak a végén állapítja meg.

Igy tett az a két tanítvány is, aki előtt elejtette — talán suttogón, talán önkénytelen, János a Keresztelő, hogy: itt az Isten Báránya! Amint ezt a mondást meghallották, utána mentek Jézusnak, a különleges rabbinak, elmentek a házába, megnézték hol lakik, beszélgetésbe elegyedtek vele. Aztán nála is maradtak. Sokkal tovább, mint maguk is akarták, vagy csak sejtették is először. Mert örökre a foglyai lettek egyéni varázsának, szent szellemisége megmagyarázhatatlan büvkörének.

Hogy mi volt az, amit láttak? — nem szól arról itt semmit sem az írás. Előítéletük, kétségük, fentartásaik stb. mint olvadtak el s tűntek szét a semmibe ennek a Rabbinak a közelében, arról számot tán maguk sem tudtak adni. Arról se, hogy mi ment végbe bennök. Csak az eredményt örökíti meg az írás. Azt, hogy amikor az egyik tanítvány találkozik a saját testvérével, nem tud mást mondani neki, — talán ugyancsak suttogón, talán ugyancsak önkénytelen és... talán egy kicsit riadozva is —: Megtaláltuk a Messiást!

Több ez, mint egy új tudomány. Több ez, mint egy új igazság, egy új felfedezés. Velőkbevägöbb, mint bármi, ami az embert életében érheti...

2. János, a Keresztelő helyett most, ma ez az oltár áll előtted, Testvér. Hallgatag, néma beszédje arról suttog: itt az Isten Báránya! A Jézust látó tanítványok helyét lelkipásztoraid foglalják ez órán el, akik egy emberélet egész ifjúságát betöltő utánjárással és vizsgálgatással kutattgatták a nagy kérdést. És végeredményben Nála maradtak. Az ő szolgálatának szenteljén ifjúságuk után egész életüket is és a maguk lelkét is Őreá bízva örökre. És ezek közül, akik az Isten Bárányáról hallottak és Őt egészen megismerték és Jézus után, az Ő nyomán járnak, az egyik — im itt e szószéken — amint veled a Testvérral találkozik, mint Simon az ő testvérének Andrásnak, most is csak azt mondhatja: Testvér, megtaláltuk a Messiást, ami más szóval megmagyarázva annyi, mint Krisztus!

Nem először hallod ezt. Sőt talán sokkal többször, mint kívánatos és szükséges lenne. Nem is ujság ma már! ez. Inkább csak egy megszokott szólam. Mint annyi más, ezerszer elkoptatott.

Ma más csengése van azonban ennek a szónak. Más a tartalma. Most és itt ez a szó egy messze végtelenbe nyúló égő fáklya. Évezredek törzsével átfogó — bár kis mustármagból kinőtt — de az égbe magába belenőtt s az Éden számára

gyümölcsöket termő szent fa. Egy a sejtelmes örökkévalóságból hozzád érkező titokzatos delejes érintés. Amely számodra is új létszférákat világít be, elmúló sorsod számára örök fészket kínál az ágán és magához ragad és szentséges áramának mélysegeibe viszi árva lelkedet. A Messiás. — Ha az ember, a halandó — rátalál.

Az elveszett paradicsom boldog világának körvonalai bontakoznak előtted ki. Tüzes kardjával a Kérub félreáll az ajtóból. S az ajtón túlról kivillanó rettentő haragu Istenarc kemény vonásai elsimulnak. A nyomorult gyermeke sorsán megesett szívű, szájalommal árnyékolt Szeretet Istenszeme néz reád. Reád, ki itt és így, csak orcád kezébe temetve, felszakadó zokogással csókolgathatód annak kezét, ki elvette a Világ bűneit, benne a Tiéd is, Testvér, ott a Golgothán. Hogy megtalálhasd Te is a Messiást. Az Istent. Atyádat a menyben.

Igy jer Jézushoz most, mint hajdan Péter ment testvére, András nyomán.

II. Jézus is rátekintett Péterre. Csak egy szegény rabszolgát látott benne a római, ha csak egy utolsó légiónárius is volt az. Szürke halászembert nézett ki belőle honfitársa. Fölöslegesen ábrándozónak tartotta a papja, aki tudott a Keresztelő Jánossal való társaságáról. Jézus: Kéfást, kösziklát látott benne.

Ennek a köszikláságnak egy, az emberek szemében talán értéktelen, de az Isten szemében végtelen értékű kis darabja lesz a Te életed is, Testvér, ami túl éli a poklok kapuját, új értelmet, új lelket ad a világnak: ha megtalálsz velünk együtt a Messiást!

Dr. Csengödy Lajos
salgótarjáni lelkész.

Az igazi öröm forrása.

Vizk. u. II. vas.

Ján. 1, 35—36.

A mi bensőnk úgy van megalkotva a bölcs Teremtő keze által, hogy sem a bánatnak, sem a keserűségnek, sem az öröme- nek, sem a boldogságnak érzését nem tudjuk hosszabb időn át magunkba zárni. Amikor valami nagy szomorúság nyomja a lelkünket és a mosolynak utolsó vonása is eltűnt már arcunkról; amikor egy nem várt, nem remélt csalódást élünk át és magános óráinkban keserű könnyeket hullatunk: alig várjuk, hogy megértő, velünk együtt érező embert találjunk és előtte bánatunkat feltárhassuk, szívünket kiönthessük s így sajtó keblünknek könnyebbülést szerezhessünk. De nemcsak a bánatnak, szomorúságnak érzése nem maradhat meg elzárva szívünkben, nemcsak ez keres megnyilvánulást kifelé, hanem az öröme is. Ezt az állításunkat a szenírás több példával igazolja. Mikor az

idegenbe elszakadt és mindenét eltékozó fiú visszatért a szülői házhoz és az apa újra keblére ölelhette az elveszettnek hittet, akkor az efelett érzett örömét nem tudta, nem is akarta magába fojtani, hanem lakomát készíttetett, vendégeket hívott, hogy vele örüljenek. Amikor az a bibliai szegény asszony elvesztette szobájában tíz drachmájának egyikét és gondos keresés után megtalálta azt, akkor ez sem tudott egyedül örülni, hanem áthívatta szomszédjait, összegyűjtötte ismerőseit, hogy ezek is vele együtt örvendezzenek. Avagy gondoljunk saját magunkra! Nem fordult-e elő már nálunk, hogy amikor valami kellemes meglepetés, öröm ért bennünket, mi sem zártuk ilyenkor magunkba az öröm érzését, hanem a legelső alkalommal tudtára adtuk azt jó barátainknak, ismerőseinknek. Ezek után talán természetesnek találjuk, ha ugyanezt a vonást annál az Andrásnál is megtaláljuk, aki a Megváltó első tanítványai közé tartozott, aki ugyancsak örvendezett, amikor megismerte a Názárethi Jézust. Kitűnik ez a mai szentleckéből is, melyet ha közelebbről vizsgálunk, ez a kérdés adódik ajkunkra:

Mi az igazi öröm forrása?

1., a Messiás meglátása, 2., követhetése, 3., másoknak is hozzávezetése.

1. Első feleletünk a felvetett kérdésre ez: a Messiásnak meglátása, megtalálása. Ezt szinte magától értetődőnek kell találnunk, mert ha egy elveszett juhnak, drachmának újra bírhatása megörvendeztetni szívünket, akkor örömünknek összehasonlíthatatlanul nagyobbak kell lenni, ha legnagyobb, legértékesebb lelki kincsünket, a Messiást találjuk meg. Így volt ez evangéliomunk szereplőinél: Andrásnál és Péternél is. Eddig a nagy utegyengetőnek, pusztai prédikátornak oldala mellett állottak, ennek megtérést követelő beszédeit hallgatták, ezen csüngtek azzal a szeretettel, amely később elszakíthatatlanul a Názárethihez láncolta őket. Keresztelő János ajkáról sokat hallottak az utána következő legnagyobb prófétáról, aki víz helyett tűzzel, Szentlélekkel keresztel, aki szórólapátot tart kezében és megtisztítja szérűjét, aki mindent megcselekedhetik, amit akar, aki a szeretet evangéliomát nemcsak hirdeti, de cselekeszi is, akinek parancsszavára a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak és a siketek hallanak, a halottak feltámadnak és a szegényeknek evangéliomát hirdetik. Hallották azt is, hogy mikor a Jordán vízében megkeresztelkedett, az Istennek lelke szállt le rá galambnak képében s e szavaknak kíséretében: Ez az én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm, őt hallgassátok. Égtek hát a vágytól szemtől-szembe láthatni azt, akiről annyit hallottak, akit eddigi tanítójuk a világ bűneit elvevő Báránynak nevezett. S ez a várt idő is elkövetkezett: a keresztelést követő napon ugyanis K. János és a vele levő két tanítvány összetalálkoztak Jézussal, meglátták őt. Szívük, lelkük megtelt a legboldogabb örömmel, az egyikük azonnal testvé-

réhez rohant, szemei valami sajátos fénytől csillogtak, miközben ajkát ez a vallomás hagyta el: „Megtaláltuk a Messiást.” Ehhez hasonlót érezhetett a samáriai asszony is, mikor Sikár városának határában Jákób kutjánál az Üdvözítővel összetalálkozott, amikor élményéről otthon hozzátartozóinak beszámolhatott. Már most ha szentleckénket önmagunkra próbáljuk alkalmazni, azt tapasztaljuk, hogy az örömeiket a jelenkor nemzedéke is keresi, sőt azt mondhatnánk: egyenesen hajszolja, de ezt nem a Messiás meglátásában véli megtalálni, hanem egészen másban. Egyik a pazarlásig menő öltözködésben, másik a testének táplálásában, egyik az élvezetek tulhajtásában, másik a léleknek, a testnek megfertőzésében. A Messiást ma nem meglátni, hanem elkerülni óhajtják igen sokan, hogy ne is találkozhassanak vele. Abban a balga felfogásban élnek ma többeken: ha ők nem látják a Krisztust, akkor a Krisztus se láthatja őket. Innen magyarázhatjuk meg magunknak, hogy nem igen van örömben részünk és ha mégis, akkor rendszerint keserűség váltja fel. Ha ezt el akarjuk kerülni és keblünket igazi örömmel megörvendeztetni (mert hisz az örömhöz minden embernek joga van és a ker.ség sohasem akar örökké komor, sötétarcú egyéneket nevelni), akkor keressük a Krisztust és ne nyugodjunk, amíg meg nem találtuk. Azt kérdezhetné azonban valaki, hogy mikép keressünk egy olyan személyt, aki évszázadokkal ezelőtt élt itt ezen a földön, akit halálba adtak bűnös emberi kezek? Úgy, hogy tanulmányozzuk evangéliomát és tanításaiból megismerhetjük, megláthatjuk őt magát és azt az embertípust, amelyre Ő át akar formálni minden Isten képét viselő teremtményt. Ne feledjük el, hogy a Pál apostol is csak azután tudott igazán örülni, fogságából is másokat vigasztalni, miután ott a damaszkuszi úton meglátta a Krisztust. És az a sokat vívódó, testét nem egyszer megsanyargató reformátor is csak azután tudott örvendező lélekkel imádkozni, mikor meggyőződött arról, hogy a Kr. él és lelki szemeivel meg is látta őt.

2. Második feleletünk erre a kérdésre: mi az igazi öröm forrása, ekképen hangzik: Krisztusnak követése. Hiába látunk nevezetesen valami szépet, jót, nemeset, ha követésére nem szánjuk rá magunkat. Hiába csudál meg a figyelmes gazda egy gyönyörű vetéstáblát, ha nem születik meg benne az elhatározás hasonlónak előállítására. Hiába ejt ámulatba bennünket valamely embertársunk kitartása, türelme, ha adott alkalommal mi megállhatatlanok, türelmetlenek vagyunk. Az a két tanítvány, akikről alapigénkben szó esik, másképen cselekedtek: amikor ezek meglátták Jézust és hallották, hogy ime ez az Istennek bányája, egyszerre követték is őt, utána mentek, lakása után érdeklődtek s amikor megtalálták, nála maradtak azon a napon. Aztán még egyszer visszatértek övéik körébe, hogy búcsút vegyenek családjuk tagjaitól, elhagyják eddigi hivatásukat, vándorbotot vegyenek kezükbe és kövessék a megtalált Messiást. És a történelemből ismeretes előttünk, hogy

életük tényleg Krisztustkövetés volt, nemcsak a háromévi együttlét alatt, amíg közösen rótták Palesztinának poros utjait vagy szelték rozoga hajójukkal a Galileai tenger kékülő vizét, de az volt a Mester távozása után is, amikor gonosz, gyilkoló kezek áldozatai képen meghaltak. Üldözte őket a világ, mégis örültek, a halálba kergette, mégis örvendeztek! S itt újból csak saját bensőnkre kell fordítani tekintetünket és feltennünk a kérdést: vajon hasonlítunk-e mi a szóbanforgó tanítványokhoz? Érdeklődünk-e a Messiás személye után? Elindulunk-e utána, ha egyszer megláttuk őt? Elszáll-e ajkunkról Andrásnak és a másik tanítványnak kérdése: „Rabbi, az az Mester, hol lakol” s készek vagyunk-e nála maradni, ha már együtt vagyunk vele? Mester hol lakol? Itt lakol-e a jelenkor nemzedékének sokszor a legszentebbet is lábbaltipró emberiségének szívében? Itt lakol-e a békességet, egyetértést alig ismerő, a háborúságot ápoló, testvérek, rokonok körében? Itt lakol-e a tanulni alig akaró, a jórakérést meg nem szívlelő ifjaknak kebelében? Itt lakol-e ennek a községnek, ennek a gyülekezetnek tagjaiban? Itt lakol-e a pásztnak szívében, mikor igédet szólja, mikor a gondjaira bizottakat a könnyelmű szórakozások helyétől elvenni és ide, a te házadba szoktatni óhajtja? Oh drága Jézusom, mondd, hogy itt vagy s megáldod azokat, akik igédet szólják és befogadják. Adjad tudunkra, hogy a halandó embernek, legyen az szegény vagy gazdag, betegágyhoz nyügött vagy egészségtől duzzadó, igazi örömet csak a te követésed, a te igéd szerinti élet adhat és hamis próféta mindaz, aki ennek ellenkezőjét tanítja. Vajha azért a lelki fejlődés útján odajutnánk, hogy el lehetne rólunk mondani evangéliomunk eme szavait: „Követék Jézust”, továbbá ezeket: „Elmenének és megláták, hol lakik; és nála maradának.”

3. De nem elég az igazi örömhöz a Jézus meglátása, követése. Ennél még tovább kell mennünk és másokat is hozzá kell vezetnünk. Hogy mi magunk a Krisztussal vagyunk, ennek az a legkétségbevonhatatlanabb bizonyítéka, ha másokat is Hozzá vezetni képesek vagyunk. Így cselekedett András, aki mikor az Üdvözítőnek megtalálása után megpillantotta vérszerinti rokonát, Simont, azonnal tudtára adta élményét és elvezette őt Jézushoz. Cselekedjünk mi is hasonlóképen: vezesse el a hitves életetársát, a szülő édes gyermekét, az idősebb testvér a fiatalabbat ide a templomba, a templom segítségével a Krisztushoz és akkor — higgyétek el — több lesz életünkben az öröm, kevesebb a bánat.

Horváth Sándor
csabdi-i lelkész.

Egy a szükséges dolog.

Hetvened vasárnap.

Luk. 10, 38—42.

Ha megkérdeznők az embereket, hogy miben látnak hiányt s mire volna szükségük, nagyon különböző feleletet kapnánk. Az egyiknek pénzre, a másíknak élelemre, ruhára, a harmadiknak lakásra, fűtőre, a negyediknek egészségre volna szüksége. Szinte fel sem tudnók sorolni szükségleteinknek a számát. Hiszen olyan időket élünk, olyan súlyosak a gazdasági és megélhetési viszonyok, hogy alig van ház, melybe az inség, a szükség egy vagy más formában be nem fészkelte volna magát. Ha lefekszünk, megzavarja éjszakai nyugalmunkat, elúzi szemünkről az álmot; ha felébredünk, ránk mered ijesztő, rémes arcával. Velünk marad mindennapi teendőink, elfoglaltságaink közepette; s még inkább a dolgozni akaró, de keresetforrásra nem találó munkanélküliségben. Sőt elkísér ide e szent falak közé is. A gond és aggodalom állandó lakója ma a szíveknek s folytonos panasz hangzik szükségjeink miatt az ajkakon.

A sok szükség mellett aztán rendszerint megfélekedzünk az „egy” szükséges dologról. S higyjétek el, ezértis érezzük többi szükségjeinket olyan rendkívül terheseknek. Mert ezek a mi egyéb gondjaink szétforgácsolják az erőinket, felmorzsolják, felőrlik az idegeinket; míg ez az egyetlen szükséges dolog inkább erőforrás, erögyűjtés számunkra. — Amellett ez az *egy* mindnyájunknak azonos szükséglete. Földi szükségjeink nem egyformák: az egyiknek erre, a másíknak arra van, vagy volna szüksége. S bársa nem igen, de talán még olyan kivételesen szerencsés halandó is akad, aki nem érez semmi szükségét, nem szenved semmiben hiányt; aki azzal a bibliai gazdaggal úgy gondolkodik: „Én lelkem sok javaid vannak, sok esztendőre eltéve; tedd magadat kényelembe, egyél, igyál, gyönyörködjél” (Luk. 12, 19). Még az ilyen anyagi jólétben bővölködőnek is szól Jézusnak a gazdag ifjúhoz intézett felhívása: „Egy fogyatkozásod van!” (Márk 10, 21). Ebben az egy fogyatkozásban, egy szükséges dologban mindnyájan közösek vagyunk: ifjú és öreg, férfi és nő, szegény és gazdag egyaránt. Erre az *egy szükséges dologra* irányítja a felolvasott szentigékben figyelmünket az Úr.

1. Lukács evangélista elbeszélése nyomán festők ecsetjére való, kedves kép tárul elénk ott Bethániában, melyet a szeretet melege sugároz be s a meghitt bizalom derüje ragyog körül. A barátságos kis szobában az asztalfőn Jézus foglal helyet. Lábainál, előtte egy zsámolyon Mária ül; lesi a tekintetét, szinte falja ajkáról a szavakat. A nyitott ajtón át amint gyorsan elcsapódik, egy-egy percre láthatni a konyhán sürgő-forgó Márhát. Tüzet rak; behallatszik a lángok vidám pattogása, a tüzhelyre tett víznek duruzsoló sustorgása. A kamrába szalad; lisztet, tojást, olajat, fűgét hoz magával. Edény, tányér csörren a kezé-

ben. Majd a szobába lép; a szekrényből asztalkendőt vesz elős felterít. Csakúgy ég kezében a munka. Ki akar tenni magáért, hogy a kedves vendéget minél jobban kiszolgálhassa.

Mártha és Mária két különböző embertípust képviselnek. Testvérek bár, de hajlamra, érzésre, természetre, lelkületre egymásnak merő ellentétei. Mártha tevékeny, mozgékony, izig-vérig gyakorlati nő, akinek minden gondja a háztartásra, s gazdaszszonyi teendőinek a pontos és rendes elvégzésére irányul. Azok közé a derék asszonyok közé tartozik, akiknek az ára — az Ótestámentom bölcse (Préd. 31, 10—29.) szerint — sokkal felülhaladja az igazgyöngyöket, akihez bizalommal viseltetik a férje, mert a figyelme kiterjed mindenre: a mezőre s háza tájára, családjának a ruházkodására s élelmére; aki már kora-reggel talpon van s ha kell a nappal munkaóráit meghosszabbítja az éjszakáéval; akinek szorgos keze alatt gyarapszik a vagyon s ajtájának küszöbét nem lépi át a nélkülözés. A Biblia dicsérettel, magasztalással szól az ilyen nőről (Péld. 12, 3; 14, 1); s általában a munkásságot és szorgalmat a keresztyén kötelességek és erények között említi. Az édenből kiűzött embernek Isten azt a parancsot adja, hogy orcája veritékévet egye a kenyérét (I. Móz. 3, 19). Jézus az égre felmutatva azt mondja: „Az én Atyám mindezideig munkálkodik, én is munkálkodom” (Ján. 5, 17). S amiképen Ő kötelességének érzi, úgy a saját példájának odaállításával másokra is kötelezővé teszi a munkát „míg nappal van: mert eljő az éjszaka, amikor senki nem munkálkodik” (Ján. 9, 4). Pál apostol meg egyenesen azt írja: „Ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék” (II. Thess. 3, 10). A munka szociális értékét mindenkor elismerte s ma is vallja és hangoztatja a keresztyén vallás. — Elengedhetetlen a munka mint létfenntartási eszköz is. De ha pusztán a fizikai élet képezi annak a rugóját és tartalmát, az embert állati színvonalra süllyeszti. Amikor életcélá, életprogrammá az evés, ivás, a szórakozások keresése, az élvezetek hajhászása válik. Amikor az ember csak magára gondol, magának él; másokkal nem törődik, sőt talán mások megkárosítására, megrövidítésére s kizsákmányolására törő szívtelen önzésbe merül. Amikor az apostol erős kifejezésével szólva: a has lesz az emberre nézve istenné (Fil. 3, 19).

Mártha is szorgalmas, dolgozó; de az ő munkája s gondja nem önmagára irányul, nem a maga jólétét, könnyebbségét keresi, hanem Jézusnak akar a kedvében járni. Minden figyelme és gondossága a Jézushoz való szeretetből fakad. Szeretetből fogadja házába; a szeretet mozgatja, hajtja, ösztönzi cselekvésre lábait és kezeit a *szüntelen való szolgálatban*. Egész lényé felolvad a Jézus iránt való odaadásban és előzékenységben. Meg is dicséri érte az Úr: *Szorgalmas vagy és sokra igyekezel*. Tévedés volna Jézusnak e szavaiban bár szeliden hangzó, de lényegében mégis csak pironogatást és dorgálást látni. Mintha elégedetlen lenne Mártával és nem méltányolná,

nem becsülné semmire az ő érte való fáradozásait. Tagadhatatlan van bennük bizonyos foku szemrehányás is; de első sorban mégis inkább elismerés. Hiszen ha valakiről azt mondják, hogy szorgalmas és igyekvő, iparkodó, az minden esetre dicséretére válik. A Mártha-szolgálatot, Mártha-szeretetet szívesen veszi az Úr. Aminthogy olvassuk is róla, hogy „szerette Márhát“ (Ján. 11, 5.). Forgolódj azért csak buzgón, serényen a magad hivatásában, végezd híven kötelességedet, dolgadoit: számot tarthatsz Jézus tetszésére. Hiszen az utolsó ítéletkor is az Ő kicsinyeivel tett Érte való szolgálat jutalmául a menyországot ígéri a jobb keze felől állóknak (Máté 25, 34—40).

Csak azután az ilyen szolgálat, vagy áldozat ne tegyen elbizakodottá s másokkal szemben igazságtalanná és elfogulttá; ne vezessen mások megítélésére és kárhoztatására. Lásd, Mártha ebbe a hibába esett. Azt hitte, az ő cselekedete az egyedül való s feltétlenül és kizárólagosan helyes. Azért perdül oda ideges mozdulattal, kipirult arccal Jézus elé s Őreá is neheztelő szavakkal emel panaszt a hugára: *Uram nincs-e arra gondod, hogy az én testvérem magamra hagyott engem, hogy szolgáljak? Mondjad azért néki, hogy segítsen nékem.* S a szorgoskodó Mártha-lelkeknek rendszerint ebben van ma is a végzetes tévedésük. Azt hiszik, hogyha az övéikről, a házuk népéről gondot viselnek (I. Tim. 5, 8), ha a felebaráti szeretet munkáiban tevékenykednek, ha a samaritánusi társadalmi akciókban részt vesznek, ha cselekesznek-adakoznak s lótnak-futnak: azzal már minden keresztyéni kötelességüknek eleget tettek. Életüknek másokért való feláldozása közben megfélemedeznek a saját lelkükről; s míg közvetve, vagy közvetlenül Jézusnak akarnak szolgálni, elmulasztják az Ő szolgálatának az elfogadását. Találunk köztük az örökös munkában határt nem ismerő családapákat, akiknek vasárnapjuk sincsen; teljesen a háztartási teendőiknek és gondjaiknak élő, maguknak megállást nem engedő anyákat, akik nem érnek rá templomba se menni, társadalmi kötelezettségeiket pontosan teljesítő, jótékonyági ülésekről soha el nem maradó egyleti tagokat, akiknek állandó nyilvános szereplésük miatt szinte otthonuk sincs. Akik magukat agyon hajszólo, a külsőségekben kimerülő rengeteg elfoglaltságuk mellett egyfelől nem tudnak maguknak időt szakítani a befelé való tekintésre, a magasba-szállásra, lelki elmélyedésre: másfelől meg bizonyos farizeusi öntetszelségbe esnek, melynél fogva kiméletlen kritikát gyakorolnak azok felett, akik nem az ő elgondolásuk szerint dolgoznak a közjó előmozdításán s főlényes büszkeséggel nézik le azokat, akik nem az ő módjuk szerint szolgálják a társadalmat, egyházat, hazát s bennük és általuk a Krisztust.

Ezt kifogásolja, ezt rójja meg Márhában is Jézus, amikor arra figyelmeztet: *„Egy a szükséges dolog; és Mária a jobb részt választotta.*

2. Míg Mártha szakadatlanul fárad, talpal, Mária önfeledt boldogsággal merül el Jézus hallgatásába. Valami csodálatos,

földöntúli átszellemülés ömlik el egész valóján, amint szemeit Jézusra emeli s tekintetét rajta pihenteti. Számára nem létezik most semmi és senki más a világon, csak a szeretett Mester. Őt látja, Őt hallja csupán. Nem tud betelni a nézésével, a hallásával. Amint beszél neki, a szavai mind gyökeret vernek a szívében. Olyan áhítatos, szomjas lélekkel figyel fel beszédére, mint a gyermek Sámuel, akiről azt mondja az Irás, hogy „az Isten igéjéből semmit nem hagy vala a földre esni“ (I. Sám. 3, 19); mint a kisdéd jászolbölcsője fölé hajoló Jézus anyja, aki a pásztorok által hirdetett ígéket megtartja és szívében forgatja vala (Luk. 2, 19). — Mária a gyöngéd lelkű s mély kedélyű nőknek, embereknek a típusa, akiknek lelke mint a finom fotográflemez már a legkisebb külső behatásra is fogékony. Akiket elsősorban a szívük vezet s akik kiválóan az érzéseik hatalma alatt állanak. Ezért az örömet is, bánatot is kétszeresen érzik. A örömben boldog, közlékeny gyermekek tudnak lenni; de a fájdalmutakat, lelkük szomorúságát és keserűségét magukba zárják. Legfeljebb könnyeiknek engednek szabad folyást. Mint Mária is fivérének, Lázárnak a halála fölött, amikor fájdalmának a látása magát Jézust is megrendíti és könnyekre fakasztja (Ján. 32—34).

Az ilyen Mária-lelkek amikor a külvilág eseményeivel és azoknak rájuk gyakorolt hatásával szemben annyira érzékenyek s minden jó, nemes és szép iránt fogékonyak, természetesen fogékonyak ama legmagasztosabb követelés iránt is: „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát“ (Máté 6, 33). Ezt teszi, ezt keresi Mária is Jézus lábainál ülven. S ebben különbözik Jézushoz való viszonyára nézve a nénjétől. Mártha nem keres; nem nyerni, nem kapni akar az Úrtól, hanem megfordítva ő akar neki adni. Pedig hát mit adhatna az ember Istennek, „mintha valami nélkül szükölködnék, holott Ő ad mindeneknek életet, lehelletet és mindent“ (Csel. 17, 25). Nem neki van szüksége mireánk és a mi adományainkra, hanem minékünk Óréá. Erre a mi szükségünkre mutat rá Jézus, amikor azt mondja: *Egy a szükséges dolog.* Mária érzi ezt, azért ő nem a Jézusnak való szolgálatban, hanem Jézus szolgálatának készséggel és örömmel való fogadásában keresi s találja boldogságát. Ő nem adni, hanem venni akar. Erre van szükségünk nekünk is. Hogy másokért áldozhassunk, másoknak adhassunk, előbb kapnunk kell az Úrtól. Bevételeinktől függ s bevételeinkkel áll arányban a kiadási képességünk. Akinek a kiadásai meghaladják a bevételeit, az csődbe kerül. Nemcsak anyagi értelemben, hanem szellemi téren, valláserkölcsei tekintetben is. — A híres angol prédikátort, Spurgeon (Spörzsön) egy lelkész kereste fel egy alkalommal s panaszkodott neki, hogy annyi az elfoglaltsága, mindig csak adnia kell és ninesen ideje a magába-vonulásra, az elmélyedésre; a bevételre. Spurgeon azt mondja neki: „Kérem, lélekezzen csak ki egymás után háromszor“. A látogató megpróbálta, de nem sikerült. Mire Spurgeon

így szólt: „Látja, nem megy. Az ember csak akkor tud kilélegezni, ha be is lélekezett“. Miért olyan eredménytelen sok embernek a jó igyekezete s miért kíséri kudarc még nemes szándékait is? Miért szenved hajótörést annyi lelkes felbuzdulás? Miért megy veszendőbe, semmibe annyi jobb sorsra érdemes energia s buknak el sokan az életharcban? Mert hiányzik a belélekezés.

Oda kell tehát ülnünk nekünk is Máriával Jézus lábaihoz. Az ülés már testileg is nyugalmi állapotot jelent. Vagyis a túlekedő élet lármás vásári zajában és idegölő lázas iramában a pihenésre s a pihenésben Jézus hallgatására is kell időt szakítanunk. A testi pihenésnek a lélek nyugalmával kell társulnia. Mert csak ebben válik teljessé amaz s csak ez vezet a kimerült, meglankadt erők felfrissüléséhez és megújulásához. A létért való küzdelem ma próbára tesz, megvisel mindenkit. Talán sohasem volt ezen a könnyel és vérrel áztatott földön annyi feldult idegzetű s ványadt lelkű ember, mint éppen napjainkban. Akiknek nagy része a száguldó menetű hajrá-élet sebeire a ma sivárságával és a holnap tanácstalanságával szemben a mulató asztaloknál, a szórakozó helyeken, a tobzódásokban keresik az ellenszert, az orvosságot. De hiába. Mert azzal legfeljebb csak elkábítják, ópiumos álomba ringatják a lelket, amely után következő ébredésnél még betegébbé s erőtlenebbé, izgatottabbá s nyugtalanabbá lesz az. Augusztinusz is megkísérelte zaklatott, háborgó lelkét mámorba temetni, dőzsöléssel elzibbasztani; míg végre is a vallásnak az ölen, a hitben találta meg annak elcsendesedését és békéjét. S ujjongó örömmel kiált fel: „Nyughatatlan a mi lelkünk, míg az Istenben meg nem nyugoszik“, Nézd, Mária is Istennél, Jézusnál nyeri meg ezt a boldogságot. lelkének nyugalmát. Hasonlítsd csak össze a nővérével: Mártában minden jóindulata, Jézusnak szolgálni akarása mellett is valami ideges nyugtalanság van, mely panaszra, megszólásra, vádaskodásra ragadja s nem engedi, hogy zavartalanul, teljesen boldog legyen. Míg Mária a szívét eltöltő égi harmóniának a birtokában még a sértő kifakadást is szelid türelemmel, szó nélkül viseli.

A léleknek ez a Jézus lábainál megtalált, Jézusban való nyugalma s békéje az emberre nézve a legnagyobb, legigazibb boldogság. Az *egyetlen szükséges dolog, mely el nem vétetik őtöle*. Vagyonodtól, melybe görcsös kézzel kapaszkodsz, megfoszthat egy szerencsétlenség. Erődöt, szépségedet, melyre büszke vagy, megsemmisítheti, letarolhatja egy betegség. Barátaidat, szeretteidet elrabolhatja a halál, vagy téged szakaszthat el tőlük. És bármit nézz is, minden más, minden földi csak viszonylagos s időleges, mulandó: tudomány, bölcsesség; nevetés, vigasság; hatalom, gazdagság; hírnév, dicsőség. Mind „hiábavalóság, felette nagy hiábavalóság: és a léleknek gyötrelme!“ (Préd. 1, 1:17). De lelkednek nyugalma, hite, büntől való szabadulása, a világtól való függetlensége olyan kincs, melyet éppen benső,

hozzáférhetetlen és kézzel megfoghatatlan volta miatt senki és semmi el nem vehet soha tőled. Érhet támadás, igazságtalanság, csapás, megpróbáltatás, tudsz békén túrni, mint Mária; jöhet maga a halál, nem félsz, nem rettegsz mély sírod éjjelétől. Keresd hát, válaszd hát te is ezt a jobb részt!

Kiss Samu
nagybarátfalui lelkész.

Álljatok meg!...

Hatvanad vasárnap.

I. Kor. 16, 13.

Ki ne ismerné közületek az ótestámentum egyik nagy emberének, Ábrahámnak történetét? Neve hallatára régi emlékeink közül egyszerre elibénk lép egy ősz, öreg ember hófehér alakja. A lépései fáradtak már, megfakult szemeiből ellobogott az élet tiatalos tüze, egykedvűen, csendesen szemlélődve jár a Mamre fölgyesében. Alkonyodó életének csak egy öröme van: Izsák, ez a gyenge gyermek, akivel késő öregségét aranyozta be a nagy Isten kegyelme. Képzeltetitek mekkora szeretettel ölelte magához ez a megroskadt édesapa az ő egyetlen gyermekét!... Gondoljátok el, hogyan átszötte ez a gyenge gyermek édesapjának még az álmait is fénnel, ragyogással. Ábrahám úgy járhatott a maga szegényes kunyhójában is, mint valami boldog, keleti király a maga száz ablakos palotájában!...

De egyszer égi szózat szállt Ábrahám sátorába! A nagy Isten beszélt: Ábrahám, vedd a te gyermekedet, akit szeretsz, és áldozd meg nékem égő áldozattal!... Az ősz ember felett beborult az ég! Csendes beszéde most egészen elhal ajakán... a szeme könnyel, a lelke mondhatatlan fájdalommal telik meg... Előbb még minden ragyogott körülötte, most minden éjszakába temetkezik... örökösen csak a nagy parancsot hallja: Menj, és áldozd meg nékem égő áldozattal!... És Ábrahám elindul a Mória hegyére... Ki tudná megmondani: micsoda vihar szántott végig az édesapa lelkén, amikor a hegytető ormótlán köveiből összerakta az áldozati oltárt... mekkora fájdalom verhetett sebet szívéen, amikor megkötözött fiát odahelyezte a kész oltárra!... És mégis!... könnyes tekintetét égre emelve erős hittel mondja: „Imhol vagyok Úram!“. . .

Hát nem csodálatra méltó ennek a sírszélén álló patriarchának lelki erőssége, meg nem törő bizodalma?... Szinte megdöbönt minket, amint meghajol a nagy parancs előtt és kész minden örömét, egész boldogságát, legszínesebb reményét feláldozni — de Istenbe vetett hitét nem ejti porba még a nyomorúság próbái között sem, hanem a hitnek, a kőszikla-bizodalomnak legnagyobb hőse marad időtlen idők végezetéig...

Sok ezer éves alakja járjon szüntelen mielőttünk; példája intsen, hivogasson, hogy a mi lelkünk is ennek a hősie hitnek

legyen temploma. Sok ezer éves alakja szakadatlanul prédikálja minékünk is azt az apostoli ígét, amelyet feljegyezve találunk I. Korinth. I. 16, 13-ban.

Németország nagy fia, Goethe, mondotta, hogy az emberiség története tulajdonképpen nem más, mint a hit és hitetlenség harcának a története. Ki ne látná egészen világosan, hogy a költőnek igaza van. Minden ember lelke egy csatatér, ahol a hitnek és a hitetlenségnek ma is és minden időkben meg kell vívni a maguk óriási harcát s a történelmi korszakok és az egymást követő nemzedékek sok vívódásában, keserves vergődésében ez az örök harc folytatódik tovább. Nehéz időkben, próbáló időkben ez a harc mindig hevesebb, a hitetlenség új ostromot indít, új áldozatokat szed és megingatja a hit oszlopait. A mai időkben is hány lélek megrendült már, hány szív elsötétült, mennyi vesztett csatája van a hitnek, alkotó erőnkét hogyan lesorvasztja, életünkéből a lendületet hogyan kimarja fogyatékos bizodalunk, gyenge kishitűségünk. Az apostoli intés tehát ma is időszerű, figyeljünk fel erre a riadóra: „Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek.” Valamikor ez a kiáltás csak a korinthusi gyülekezetnek szólt, ma minden evangélikus gyülekezetnek, minden hívőnek szól: „Vigyázzatok!” . . .

Oh mi nem tudnánk ezt megérteni, mi nem tudnánk ezt az ígét befogadni, mi magyar földön lakó evangélikusok? Hiszen 400-dos történelmünk tulajdonképpen bizonyoságtétel emellett az ige mellett. Hiszen a magyar evangélikusok 400-dos küzdelmének magasan lobogó zászlója mindig éppen ez az ige volt. Üldözött véreinknek, bűjosó népünknek győzelmes ereje, meg nem ingatható hűsége ebből az igéből fakadt. A magyar evangélikus egyház Istentől kapott nemesi levelén ez az ige a pecsét: „Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek!” Nekünk kellene ezt az ígét a legjobban megérteni s a szívünkön hordozni! . . . Ám tegye mindegyikünk a szívére a kezét, és kérdezzük csak meg önmagunktól: mit éreznénk, ha egyik ősünk, aki evangélikus hitéért, lelke szent bizodalmaért réges-régen elvérzett valahol — hirtelen elibénk állana és számadásra vonna azért a kincsért, amelyért ő a legdrágábbat, az életét is odaadta! . . . Mit éreznénk? . . . Valljuk meg, hogy az a halotti arc vádolás, ítélet gyanánt meredne reánk! . . . Hadd suhogjon hát végig a mi lelkünkön is az ige, az az ige, amely elődeink lelkét emelte, bujdosásuk esztendeit beragyogta: „Álljatok meg a hitben!” . . .

Azt mondjátok talán: nehéz ma diadalra vinni a hitet. Tele van a világ nemzeteknek, családoknak, egyeseknek borzalmas tragédiájával. Nehéz megállani a hitben, mikor ezen a földön nem szárad fel a vér, nem apad el a könny; szent igazságaink megtiporva, reménységeink meg egymás után úgy hullanak le, mint tavaszi viharban az almafa virága. . . Hányan panaszkodják vergődő kétségességgel: hol a Gondviselés,

mikor Ábrahámként annyian siratják az egyetlen gyermeket, vagy kisírt szemü árvák földi támaszát: az édesapát... Nehéz hinni, bizni egy égi Atyában, amikor az egyik helyen milliókat pazarol el a vétkes könnyelműség, a másik helyen meg a nyomorúság tép le minden mosolyt a sápadt arcokról. Nehéz égre emelt szemekkel járni, amidőn köröskörül a kísértések kohója önti ránk iszonyatos hevét...

Oh, az én szemem is látja mindezeket... hallottam a fáradt lelkek sikoltását: Nem bírom már tovább!... és mégis, anélkül, hogy az Isten világhatalmának mély titkait feszegetni próbálnám — mégis azt prédikálom, hogy mindezek ellenére, sőt éppen mindezek miatt: „Álljatok meg a hitben!“... Hisz aki a fájdalom között hitét töri össze, az utolsó és legerősebb támaszától fosztotta meg magát; aki a földi élet nehéz érthetlenségeinek éjszakájában a hitét oltja meg, az az utolsó s a legszebb csillagot is levette az égről... Mert hát könnyebb lesz az élet, a megpróbáltatás, a szegénység, a fájdalom, a temetőjárás, ha Istent tagadva hitetlen szívvel járjuk a világot? ... Mutassatok csak egyetlen szívet is, amelyet a hitlenség gyógyított meg! Mutassatok valakit, akinek a kételkedés, a Tamás-lelke adott erőt felemelkedni, győzedelmeskedni!... Oh én tudom, hogy a hitlenség mindig sorvaszt, pusztít, destruál egyént, családot, nemzetet egyaránt — a hit pedig mindig épít, emel, megerősít és diadalra vezet...

Évekkel ezelőtt Észak-Angliában egy Bradlauch nevű istentagadó tartott sorozatos előadásokat. Végigjárta a nagyobb városokat, gúnyolódott a hit felett, pellengérré állította a papokat, kicsufolta az egyházat. Egyszer előadásának a végén felhívta hallgatóit vitatkozásra... Senki sem mert kiállani, szembeszállni — csak egy szegény, öreg özvegy asszony. Esztendő múltára meggörcsítette már a hátát... kopott nagykendőjébe takarózva mégis oda lépett az előadói asztalhoz, azután így szólt: Tíz évvel ezelőtt halt meg a férjem s én itt maradtam hat gyermekemmel minden vagyon és támasz nélkül. Összes kincsem egy Biblia volt s annak az igéje megtanított Istenben hinni, ez a hit viszont erőt adott, hogy tudjak kétségeskedés nélkül családomért dolgozni, gyermekeimért élni. Fel is neveltem őket... már mind a hat szárnyára kelt... Mostmár egyik lábam a sírban van, de mégsem gyötörök, mert bizonyos vagyok az örökéletéről... Nézze, ezt adta nekem a hitem — most mondja meg: mit adott önnek a hitlensége... S a következő pillanatban az egész hallgatóság tapsolva az öreg özvegy asszonynak adott igazat, akinek a hite legyőzte a hitlenséget...

Ezek után kevés mondanivalóm marad. Mindössze elismétlem az apostol szavát: „Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek.“

Nagy Miklós
zalaegerszegi lelkész.

Illusztrációk.

Luk. 1, 79: A távoli Indiában egy előkelő pogány férfin, bűnei miatt nagy nyugtalanság vett erőt. Tanácsot kérni, vigaszt keresni elmegy egy buddhista paphoz, aki azt mondja neki: „Eredj el és mosakodjál meg a szent Gangesz vizében.“ Megteszi; de nyugtalansága, lelki gyötrődése még egyre tart. Ekkor azt ajánlja neki a pap, hogy zárándokoljon el egy 150 órányira fekvő Buddha-templomhoz. Szót fogad, de megint csak bűneinek a kínzó súlyával tér vissza. Esdve könyörög a papnak, hogy szabadítsa meg gyötrelmeitől. „Jó, meglesz“, — válaszolja az. „Fogj 10 erős szegyet, verd bele a sarudba, aztán végy egy nehéz követ a válladra s ne törődj semmi fájdalommal, tégy meg 50 órányi utat.“ Az ember erre is vállalkozik. Lábaik keresztül lyuggatják a szegyek és előnti a vér; de nem gondol vele. Csak megy abban a reményben, hogy megtalálja az áhított békét, nyugalmat. 20 órai vánszorgás után egy faluszélén összerogy; nem bírja tovább. Úgy érzi, úgy gondolja: itt a vég. Ekkor a közelében egy csapat ember gyülekezik. Egy idegen férfi kezd hozzájuk szólani. Egy misszionárius. Jézusról, az Isten bárányáról beszél, aki a világ bűneit hordozta s aki az Ő vérével tisztára mos minden bűntől. Felfigyel a szegény pogány; az idegen szavait epedő, szomjas lélekkel szívja magába. Majd felkiált: „Ez az, aki segíthet rajtam, akit én keresek; Benne akarok hinni“. S a szükséges előkészítés után megkeresztelkedik; és megkönnyebbült, megnyugodott lélekkel tér vissza.

*

Luk. 17, 20: „Édesanyám, — mondja egy kis gyermek, ma az iskolában Jézus mennybe-meneteléről tanultunk s a tanító úr azt mondta, hogy Krisztus majd vissza is jön az égből hozzánk; de azt nem mondta meg, hogy mikor“. „Annak a tudására nincs is nekünk szükségünk“, — válaszolja az anya. „De miért nincsen?“ „És aztán miért szeretnéd te azt annyira tudni?“ „Hát csak azért, hogy idejében hozzá készülhetnék“. „S a többi idődet mire akarnád használni?“ A gyermek elgondolkozva néz az édesanyjára s hallgat; nem tud a kérdésre felelni. „Látod, ezért nem kell azt nekünk tudnunk s ezért nem mondta meg azt Jézus. Hogy jövetelét nem tudván, mindig készen várjuk.“

*

Máté 3, 10: Így tél idején láthatatok már erdő-ritkítást. Egyes fák meg vannak jelölve fejszecsapással. Mit jelentenek ezek a jelzések? Azt, hogy ki vannak szemelve a levágásra. — Egy hitetlen embert az ilyen megjelzett fák vezettek megtérésre. Láttukra eszébe jutott az iskolában annak idején hallott intés: „Térjetelek meg; a fejsze immár a fáknak gyökerére vetetett“. S olyan elevenen markolt a szívébe, hogy megtért... Hát te mikor látsz ilyen fákat, gondolsz-e a te életed fájára? Ki tudja, ki biztosít arról, hogy arra is nem vettetett-e ki már a fejsze?

Ján. 1, 17: Az ókori egyiptomi városnak, Szaisznak a templomában egy hatalmas kép állott; sűrű, vastag leppellel borítva. Azt beszélték, tartották róla, hogy az „Az igazság”; s a fátyolát földi halandó nem lebbentheti föl, hanem egyedül csak az Isten. Aki mégis merészelné, az mosolyogni örökre elfelejt. A régiak számára ilyen titokzatossággal bírt az igazság s titokzatossága miatt csak annál jobban égett lelkükben utána a vágy. De minden kíváncsiságuk és vágyakozásuk mellett is félték, rettegtek tőle. — A mi számunkra Isten fellebbentette a fátyolt: megjelent az igazság. De nem borzalmas, mosolyt rabló, szörnyűséges voltában, hanem az örömet hozó, evangéliumot hirdető Jézus Krisztus képében; aki igazsága mellett egyuttal kegyelemmel is teljes.

*

Máté 1, 23: A keresztes háborúk idején százezrek indultak hadba, keletnek; a Szentföld visszafoglalására. A jelszavuk volt: „Isten akarja”. Bizalmuk, reményük tehát az volt: „Velünk az Isten!” Gusztáv Adolf, a hős svéd király csapatainak a zászlóira azt iratta: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róm. 8, 31.) Frigyes Vilmos, Németország nehéz, sorsdöntő napjaiban hadseregének jelmondatául azt választotta: „Velünk az Isten!” Bethlen Gábornak a halálos ágyán mondott utolsó szavai ezek voltak: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Senki sincsen, bizonyára nincsen.” — Ezeket a harcra készítő, diadalt ígérő, nehéz időkben biztató, sőt még a halállal szemben is vigasztaló igéket ragyogja s harsogja felénk a ma születettnek a neve: „Immánuel: velünk az Isten!”

*

Ján. 1, 11: Gondoljunk vissza a mögöttünk levő véres háborúra. Képzeljük el magunknak a szegény menekültek, bujdosók lelki állapotát, amikor végre hazafelé indultak. Boldog reménykedés fűti a keblüket, hogy nemsokára ismét otthon lesznek. S hazaérve kicsoda keserűség tölthette el a szívüket, amikor ott még mindig bitorlókat találtak, akik ajtót mutattak nekik, akik a sajátjukba nem engedték be őket. Pedig azok idegenek, ellenségek voltak. Hát még mekkora lehet annak a fájdalom, akivel az övéi bánnak így! Mit érezhet az a szülő, akit a maga gyermeke taszít ki a hideg télbe, a sötét éjszakába?! Az a gyermek, akiért ő annyit fáradt, szenvedett s abból a lakásból, mely tulajdonképpen az övé. Meg tudjátok-e most már érteni Jézusnak a mélységes, kibeszélhetetlen fájdalmát, mikor az övéi, akikért ott hagyta mennyei dicsőségét s akikért kész magára venni a keresztet, nem fogadták be Őt. Amikor a világban, mely pedig tulajdonképpen az övé, hiszen Őáltala lett, nem volt hely számára (Luk. 2, 7.).

*

Luk. 2, 29: Simeon hitével és nyugalomával hal meg István vértanu. Szemeit a mennybe függesztve Jézust látja ő is s boldogan kiált fel: „Imé látom az egeket megnyilni és az embernek Fiát az Isten jobbjára felől állani.” (Csel. 7, 56.) Az indiánok

apostola, Elliot János vágyakozó reménységgel nézett a vég elé. A halálos ágyon ekképen sóhajtott fel: „Az Úr, akit 80 évig szolgáltam, nem hagy el engemet. Oh jöjj a te dicsőségében Uram Jézus! Sokáig vártam rád; jövel Uram, jövel!” — Zeisberger Dávid, a herrnhuti testvérek kiváló misszionáriusa 88 éves volt, amikor indiánjaitól, az ő Krisztusban való gyermekeitől körülvéve közeledni érezte halálát. A körülötte állókhoz így szólt: „Most én elmegyek, hogy munkám fáradalmaait az én Uramnál kipihenjem“. Egy, magában mondott csendes imádság után azzal hunyta le szemeit: „Az Úr közel. Jön is már értem, hogy magához, haza vigyen.“

*

Luk. 4, 17: Egy társaságban, melyben több hitetlen is részt vett, arról folyt a vitalkozás: hogyha életfogytiglanra elítélnék s fogságába csak egyetlen könyvet vihetne magával, ki-ki melyik könyvet választaná. Egymás után sorolták fel az emberi szellem legkiválóbb alkotásait. Az egyik ezt, a másik azt. Míg végre egyikük minden habozás nélkül azt mondja: „Én a Bibliát választanám“. Csend követi a szavait; mindenki magába mélyed, elgondolkozik. Majd egyértelműleg igazat adnak a szólnak. — Az élet különösen ma olyan nehéz és terhes, mint valami fogság, rabság. Válaszd hát te is a Bibliát. Ebből a könyvből olvas fel, ezt a könyvet látjuk Jézus kezében, amint az esztendő küszöbén élénk áll. Erre mutatva hirdeti az Urnak kedves esztendejét. Akarod, hogy ez az év rád nézve is kedves, szerencsés, boldog legyen? Kövesd Jézust: olvasd ma és olvasd naponta a szent könyvet. Szegénységedben ez vigasztal örömmel, evangéliummal; törődelmes szívedre ez nyújt balsamot, gyógyulást; a bűn fogságából, hatalmából ez ad szabadulást; szemeidet ez nyitja meg, hogy különbséget tudj tenni jó és rossz között; lesújtottságodban ez emel fel s bátorítja meg csüggedő lelkedet!

*

Máté 16, 3: Néhai-való, boldog emlékü Ahlfeld beszéli, hogy tiroli utazásai közben egy kis városkába ért, mely felett 8000 láb magas sziklacsucs emelkedett az ég felé. Kérdezi az embereket, hogy hívják a csucsot? Azt felelik neki, hogy annak különös neve van: ők csak úgy hívják maguk közt, hogy „Tizenkétóra-csucs“. Tovább érdeklődik, hogy miért hívják így? Azt mondják: „Azért, mert mindig 12 órakor veti árnyékát a városra“. Eképen állított az Isten, — mondja Ahlfeld, azoknak a lakosoknak egy hatalmas időjelzőt, mely a delet mutatja nekik“. — Az isteni kegyelem a mi számunkra is gondoskodott figyelmeztetőről, mely az idők jeleire emlékeztet bennünket. Ez az Ő szent igéje. Míg a külső eseményeket figyelemmel kísérvük és hozzájuk alkalmazkodunk; az időjárásnak megfelelően viselkedünk, öltözködünk: van-e bennünk készség és képesség ehhez az égi jelhez való igazodásra? Hogy hozzá mérjük szavainkat, tetteinket s azt tegyük életünknek a zsinórmértékévé!?

*

Máté 3, 13: A későbbi V. Károly császárt, amikor 1500-ban a kereszttségben részesült, gazdagabbnál gazdagabb különféle ajándékkal halmozták el. Atyja, I. Fülöp a luxemburgi nagyhercegségről szóló adománylevelet tette a bölcsőjébe. Az egyik keresztapa arany vértet, a másik arany kardot; az egyik keresztanya drágakövekkel kirakott arany kelyhet, a másik igaz gyöngyökkel telt arany tálat adott neki. Szülővárosa, Gent, egy kis aranyhajóval; a lelkészi kar egy pompás, művészi kötésű Bibliával ajándékozta meg. És így tovább. — Te talán a keresztelkedésed emlékére nem kaptál semmit; de tudod-e, hogy mindennél gazdagabb és drágább ajándékot adott neked az Isten magában a szent kereszttségben. Nevezetesen: Istenfiúságodnak boldog tudatát (17) és a számodra is megnyílt menyországnak az örökségét, polgárjogát (15).

*

Ján. 1, 39: Mikor Kolumbus elindult merész, kockázatos, felfedező tengeri útjára, azt mondotta: „Novum desidero mundum = egy új világot keresek!” Hát te mit keresel? Az ember életének tartalmát s értékét a keresés szabja és határozza meg. Az, hogy mi után törekszünk, kutatunk; mire vágyakozunk? A mi életünk igazi célja is egy új világ keresése. De mi nem földi világrészt keresünk, hanem a Jézus Krisztusban és Jézus Krisztus által egy magasabb, mennyei, örökkévaló világot.

*

Ján. 1, 47: Heine Henrikről, a németek nagy lírikusáról beszélük, hogy mikor fiatalkori könnyelműségével teljesen megrongált, aláásott egészséggel a párizsi múzeumban járt, kétségbeesetten vetette a milói Vénusz híres csonka-karu szobra elé magát. „Neked áldoztam az ifjúságomat, miattad lettem testi roncs; segíts most rajtam“. S maga írja: Ott vergődtem előtte és sírtam fájdalmamban; könnyeim részvétre indították volna a kemény követ is. De az istennő hidegen, tehetetlenül, vígasztalanul nézett le rám. Mintha csak azt mondta volna: Látod, nincsen karom, hogy felemelhetnélek és segíthetnék rajtad. — A világ, a bűn csak vesz, követel tőled; de mikor kifosztott, nem akar és nem is tud rajtad segíteni. Elfogadja kincseidet, javaidat anélkül, hogy helyettük s érettük valami igazi, maradandó „jót“ adna. Jer és lásd tehát, hogy az egyetlen, örökkévaló jó csak Názárethből származik.

*

Luk. 10, 42: Mikor IV. Henrik még mint serdülő ifjú a brit trónra került, a koronázási menetben a három birodalom: Anglia, Skóthon és Írország feletti uralmának a jelvényeképpen három kardot vittek előtte. „Egy, a legszükségesebb még hiányzik, — szólta a fiatal király. A Biblia, a lélek fegyvere. Ezt kell a többi elé és fölé helyezni, mert csak úgy tudunk a többivel igazságosan bánni. Ez a fegyver az alapja az uralkodó hatalmának és a nép jólétének. Ezzel kell nekünk a népet védenünk és kormányoznunk. Enélkül erőt vesznek rajtunk ellenségeink“.

Kiss Samu

nagybarátfalui lelkész.